2026/2280

15.10.2026.

UREDBA (EU) 2026/2280 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 7. listopada 2026.

o uspostavi zajedničkog sustava za vraćanje državljana trećih zemalja koji nezakonito borave u Uniji te o stavljanju izvan snage Direktive 2008/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, Direktive Vijeća 2001/40/EZ i Odluke Vijeća 2004/191/EZ

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 79. stavak 2. točku (c),

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrta zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ([1]),

nakon savjetovanja s Odborom regija,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ([2]),

budući da:

(1) Kako bi njezino područje bilo slobodno, sigurno i pravedno, Unija bi trebala imati zajedničku politiku vraćanja državljana trećih zemalja koji nemaju pravo boravka u Uniji. Djelotvorna politika vraćanja ključna je sastavnica vjerodostojnog sustava upravljanja migracijama.

(2) Ovom se Uredbom uspostavlja zajednički sustav za vraćanje državljana trećih zemalja koji nezakonito borave u državama članicama („državljani trećih zemalja s nezakonitim boravkom”), koji se temelji na zajedničkom postupku za vraćanje, djelotvornoj suradnji s trećim zemljama, obvezama državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom, skupu alata za upravljanje djelotvornim vraćanjima, uključujući mjere za poticanje vraćanja, i suradnji među državama članicama.

(3) U skladu s člankom 72. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), ova Uredba ne utječe na izvršavanje odgovornosti koje države članice imaju u pogledu očuvanja javnog poretka i zaštite unutarnje sigurnosti.

(4) Kako bi se doprinijelo provedbi sveobuhvatnog pristupa utvrđenog u Uredbi (EU) 2024/1351 Europskog parlamenta i Vijeća ([3]), trebalo bi uspostaviti zajednički sustav za djelotvorno upravljanje vraćanjem državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom. Taj bi se zajednički sustav trebao temeljiti na integriranom oblikovanju politika kako bi se osiguralo da su djelovanja i mjere koje Unija i njezine države članice poduzimaju u okviru svojih nadležnosti usklađeni i djelotvorni.

([1]) SL C, C/2026/33, 16.1.2026., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/33/oj.
([2]) Stajalište Europskog parlamenta od 17. lipnja 2026. (još nije objavljeno u Službenom listu) i odluka Vijeća od 1. listopada 2026.
([3]) Uredba (EU) 2024/1351 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o upravljanju azilom i migracijama, izmjeni uredbi (EU) 2021/1147 i (EU) 2021/1060 i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 604/2013 (SL L, 2024/1351, 22.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj).

(5) Europsko vijeće dosljedno je naglašavalo važnost odlučnog djelovanja na svim razinama kako bi se vraćanja iz Unije olakšala, povećala i ubrzala. Europsko vijeće je u listopadu 2024. pozvalo je Komisiju da hitno podnese novi zakonodavni prijedlog.

(6) U strateškim smjernicama za zakonodavno i operativno planiranje u području slobode, sigurnosti i pravde koje je 12. prosinca 2024. donijelo Vijeće za pravosuđe i unutarnje poslove podsjeća se da je uspješna politika vraćanja temeljni stup sveobuhvatnog i vjerodostojnog sustava azila i migracija Unije. U tom se cilju u smjernicama pozvalo na hitnu nadogradnju pravnog okvira kako bi se razvio i proveo odlučniji i sveobuhvatniji pristup vraćanjima.

(7) Djelotvorna politika vraćanja trebala bi osigurati usklađenost s Paktom o migracijama i azilu i doprinijeti njegovoj cjelovitosti te bi trebala doprinijeti upravljanju nezakonitim imigracijama u Uniju i sprečavanju nedopuštenih kretanja državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom među državama članicama, uz poštovanje temeljnih prava.

(8) Unija i njezine države članice pojačavale su napore radi poboljšanja djelotvornosti politika vraćanja. Međutim, unatoč tim naporima, postojeći pravni okvir, koji se sastoji od Direktive Vijeća 2001/40/EZ ([4]) i Direktive 2008/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ([5]), više ne odgovara potrebama migracijske politike Unije ni zakonodavnim i operativnim potrebama za osiguravanje djelotvornih vraćanja. Od donošenja Direktive 2008/115/EZ 2008 područje slobode, sigurnosti i pravde te migracijska politika Unije znatno su se promijenili. Pravo Unije u području migracija prešlo je sa zakonodavstva kojim se utvrđuju minimalni standardi na zakonodavstvo čiji je cilj približavanje praksi država članica. Komisija je 2018. u prijedlogu preinake Direktive 2008/115/EZ predložila reformu pravila o vraćanju. Osim toga, Komisija je također nastojala poduprijeti države članice u iskorištavanju fleksibilnih mogućnosti predviđenih u Direktivi 2008/115/EZ putem preporuka Komisije (EU) 2017/2338 ([6]) i (EU) 2023/682 ([7]). Međutim, ograničenja postojećeg pravnog okvira su dosegnuta.

(9) Trebalo bi uspostaviti strog zajednički postupak djelotvornog vraćanja kako bi se osiguralo da državljani trećih zemalja koji ne ispunjavaju ili koji više ne ispunjavaju uvjete za ulazak, boravak ili boravište na državnom području država članica vratilo na human i održiv način te uz potpuno poštovanje temeljnih prava i međunarodnog prava bez nepotrebne odgode. Jasna i transparentna pravila primjenjiva u svim državama članicama trebala bi pružiti sigurnost dotičnim državljanima trećih zemalja i nadležnim tijelima. Važno je pojednostavniti, olakšati i ubrzati postupke vraćanja i osigurati da se vraćanje ne ometa, među ostalim nedopuštenim kretanjem u druge države članice.

([4]) Direktiva Vijeća 2001/40/EZ od 28. svibnja 2001. o uzajamnom priznavanju odluka o izgonu državljana trećih zemalja (SL L 149, 2.6.2001., str. 34., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/40/oj).

([5]) Direktiva 2008/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o zajedničkim standardima i postupcima država članica za vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom (SL L 348, 24.12.2008., str. 98., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/115/oj).

([6]) Preporuka Komisije (EU) 2017/2338 od 16. studenoga 2017. za uspostavu zajedničkog „Priručnika o vraćanju" koji trebaju upotrebljavati nadležna tijela država članica pri izvršavanju zadaća povezanih s vraćanjem (SL L 339, 19.12.2017., str. 83., ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2017/2338/oj).

([7]) Preporuka Komisije (EU) 2023/682 od 16. ožujka 2023. o uzajamnom priznavanju odluka o vraćanju i ubrzavanju vraćanja pri provedbi Direktive 2008/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 86, 24.3.2023., str. 58., ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/682/oj).

(10) Primjena pravila iz ove Uredbe ne bi trebala utjecati na pravila pristupa međunarodnoj zaštiti iz Uredbe (EU) 2024/1348 Europskog parlamenta i Vijeća ([8]). Ako je to relevantno, pravila iz ove Uredbe dopunjena su posebnim pravilima utvrđenima u Uredbi (EU) 2024/1348 kojima se izdavanje odluke o odbijanju zahtjeva za azil povezuje s izdavanjem odluka o vraćanju u pogledu njihova izdavanja i pravnih sredstava, te s postupcima vraćanja na granici utvrđenima u Uredbi (EU) 2024/1349 Europskog parlamenta i Vijeća ([9]).

(11) Ovom se Uredbom poštuju temeljna prava državljana trećih zemalja i načela priznata posebno Poveljom Europske unije o temeljnim pravima („Povelja") i Ženevskom konvencijom o statusu izbjeglica od 28. srpnja 1951., kako je dopunjena Njujorškim protokolom od 31. siječnja 1967. („Ženevska konvencija"). Trebala bi se primjenjivati u skladu s Poveljom, općim načelima prava Unije i relevantnim međunarodnim pravom.

(12) Trebalo bi poštovati načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja i zabranu kolektivnog protjerivanja iz članka 19. Povelje. U skladu s tim člankom, nitko ne smije biti udaljen, protjeran ni izručen u treću zemlju u kojoj postoji ozbiljna opasnost da bude podvrgnut smrtnoj kazni, mučenju ili drugom nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni.

(13) Za osiguravanje vraćanje državljanina treće zemlje s nezakonitim boravkom odgovorna je država članica na čijem je državnom području ta osoba otkrivena.

(14) Sud koji je država članica odredila nadležnim u skladu s nacionalnim pravom trebao bi biti odgovoran za pravno sredstvo protiv odluke o vraćanju, zabrane ulaska i odluke kojom se nalaže udaljavanje. Usklađenost sa zahtjevima koji proizlaze iz načela zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja trebalo bi provjeriti ako materijali u spisu koji su predočeni sudu koji je u skladu s nacionalnim pravom određen nadležnim za pravno sredstvo protiv odluke o vraćanju ili odluke kojom se nalaže udaljavanje, kako su dopunjeni ili pojašnjeni nakon kontradiktornog postupka, upućuju na to da bi moglo biti povrijeđeno načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja.

(15) Ne dovodeći u pitanje pravo na djelotvoran pravni lijek predviđeno člankom 47. Povelje, kojim se osigurava da državljanin treće zemlje može osporiti rok za odlazak ili njegovo nepostojanje u odluci o vraćanju, poništenje ili opoziv roka za odlazak ne bi trebali utjecati na dio odluke o vraćanju kojim se nameće ili izriče obveza napuštanja državnog područja država članica.

(16) U slučaju udaljavanja tijela koja su određena nadležnima u skladu s nacionalnim pravom trebala bi provjeriti usklađenost s načelom zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja na temelju pojedinačne procjene uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti. Dotični državljanin treće zemlje trebao bi što je prije moguće, i to prije nego što bude udaljen, podnijeti i potkrijepiti informacije o svojim osobnim okolnostima. Trebalo bi biti moguće osloniti se na postojeću procjenu svih relevantnih okolnosti koja je provedena u prethodnim fazama postupka ili u drugim prethodnim postupcima. Trebalo bi ispitati svaku relevantnu promjenu okolnosti i svaki novi element koji dokazuje rizik prisilnog udaljenja ili vraćanja, među ostalim kako bi se utvrdilo jesu li potkrijepljeni i potvrdilo da se ne smatra da ih je dotični državljanin treće zemlje iznio samo kako bi odgodio ili omeo udaljavanje.

([8]) Uredba (EU) 2024/1348 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o utvrđivanju zajedničkog postupka za međunarodnu zaštitu u Uniji i stavljanju izvan snage Direktive 2013/32/EU (SL L, 2024/1348, 22.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj).

([9]) Uredba (EU) 2024/1349 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o utvrđivanju postupka vraćanja na granici i izmjeni Uredbe (EU) 2021/1148 (SL L, 2024/1349, 22.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1349/oj).

(17) Države članice mogu državljane trećih zemalja, koji navedu da bi udaljavanje povrijedilo načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja, uputiti na odgovarajući postupak, uključujući postupak azila u skladu s Uredbom (EU) 2024/1348. Države članice mogu također uputiti takve državljane trećih zemalja na odgovarajući postupak kada njihova tijela određena nadležnima u skladu s nacionalnim pravom saznaju za relevantne naznake da bi se udaljavanjem povrijedilo načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja.

(18) Potrebno je da države članice mogu surađivati fleksibilnije, među ostalim putem novih bilateralnih sporazuma ili dogovora, te na ciljaniji način kako bi se poticala djelotvorna vraćanja u treće zemlje.

(19) Kad se utvrdi da državljanin treće zemlje ne ispunjava ili više ne ispunjava uvjete za ulazak, boravak ili boravište na državnom području država članica, odluku o vraćanju trebalo bi brzo izdati na temelju pojedinačne procjene i uzimajući u obzir sve relevantne činjenice i okolnosti. Odluka o vraćanju trebala bi navesti obvezu državljanina treće zemlje da napusti državno područje država članica. U odluci o vraćanju ne bi trebalo biti potrebno utvrditi zemlju vraćanja. Zemlju vraćanja trebalo bi utvrditi najkasnije prije udaljavanja, a može se utvrditi u odluci o vraćanju ili u bilo kojoj drugoj odluci kojom se nalaže udaljavanje zasebnoj od odluke o vraćanju. Ako postoji prepreka udaljavanju, izdavanje odluke o vraćanju ne bi trebalo biti isključeno, ali bi udaljavanje trebalo odgoditi. Ako je u trenutku izdavanja odluke kojom se utvrđuje zemlja vraćanja i dalje moguće da će državljanin treće zemlje biti udaljen u jednu od nekoliko zemalja vraćanja, među ostalim zbog dvojnog ili višestrukog državljanstva, u toj se odluci mogu utvrditi sve takve zemlje vraćanja. Pravo na djelotvoran pravni lijek predviđeno u članku 47. Povelje osigurava se u odnosu na sve zemlje vraćanja utvrđene u toj odluci. U svakom slučaju, ako nadležno tijelo nastavi s postupkom udaljavanja, državljanina treće zemlje trebalo bi obavijestiti o zemlji vraćanja u koju će biti udaljen dovoljno prije udaljavanja.

(20) Ova Uredba ne bi trebala spriječiti države članice da u nacionalnom pravu predvide druge razloge za odgodu udaljavanja za određene skupine državljana trećih zemalja.

(21) Državljani trećih zemalja koji imaju obvezu napustiti državno područje država članica trebali bi imati primarnu odgovornost za odlazak s državnog područja država članica.

(22) Potrebno je osigurati da se ključni elementi odluke o vraćanju koju je izdala država članica unose u posebni obrazac kao europski nalog za vraćanje, uspostavljen na temelju ove Uredbe, i stavljaju na raspolaganje u Schengenskom informacijskom sustavu zajedno s upozorenjem o vraćanju. Europski nalog za vraćanje trebao bi s druge strane pomoći u priznavanju i izvršenju izvršivih odluka o vraćanju i odluka kojima se nalaže udaljavanje koje je izdala druga država članica ako se državljanin treće zemlje neovlašteno preseli u drugu državu članicu.

(23) Ako državljanin treće zemlje koji se nalazi na državnom području države članice podliježe izvršivoj odluci o vraćanju koju je izdala druga država članica, priznavanje i izvršenje odluka o vraćanju trebalo bi olakšati i ubrzati postupak vraćanja na temelju bolje suradnje i uzajamnog povjerenja među državama članicama. Takvo priznavanje i izvršenje može doprinijeti i odvraćanju od nezakonitih migracija i nedopuštenih kretanja unutar Unije, kao i smanjenju kašnjenja u postupku vraćanja. Pravno sredstvo protiv odluke o vraćanju trebao bi se koristiti samo u državi članici izdavateljici.

(24) Priznavanje odluke o vraćanju ili odluke kojom se nalaže udaljavanje na temelju informacija dostupnih u europskom nalogu za vraćanje ne bi trebalo predstavljati akt ili odluku. Nepriznavanje odluke o vraćanju ili odluke kojom se nalaže udaljavanje također ne bi trebalo predstavljati akt ili odluku.

(25) Ako država članica razmatra priznavanje i izvršenje izvršive odluke o vraćanju ili odluke kojom se nalaže udaljavanje koju je izdala druga država članica (uzajamno priznavanje), sljedeći elementi mogli bi usmjeravati državu članicu u utvrđivanju situacija u kojima se uzajamno priznavanje ne bi trebalo primjenjivati i u kojima bi ona umjesto toga trebala izdati vlastitu odluku o vraćanju. Takve situacije mogle bi uključivati slučajeve u kojima bi izvršenje bilo u suprotnosti s javnim poretkom države članice izvršenja, među ostalim kad je u pitanju vraćanje određenih kategorija državljana trećih zemalja, kao što su maloljetnici bez pratnje i žrtve trgovanja ljudima, za koje je nacionalnim pravom predviđena viša razina zaštite; slučajeve u kojima bi izdavanje nove odluke o vraćanju bilo brže; slučajeve u kojima su informacije dostupne u europskom nalogu za vraćanje nepotpune; slučajeve u kojima je državljanin treće zemlje podnio pravni lijek protiv odluke o vraćanju u državi članici izdavateljici; slučajeve u kojima državljanina treće zemlje treba udaljiti u zemlju vraćanja koja nije ona zemlja vraćanja utvrđena u odluci o vraćanju ili odluci kojom se nalaže udaljavanje države članice izdavateljice, ili slučajeve u kojima u odluci o vraćanju nije utvrđena zemlja vraćanja.

(26) U svrhu pripreme koraka za obvezno uzajamno priznavanje Komisija i relevantne agencije Unije, kao što je Agencija Europske unije za operativno upravljanje opsežnim informacijskim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde (eu-LISA), osnovana Uredbom (EU) 2018/1726 Europskog parlamenta i Vijeća ([10]), trebale bi, ako je relevantno, pružiti potporu državama članicama, među ostalim utvrđivanjem aranžmana i prilagodbi potrebnih u svrhu osiguravanja automatiziranog postupanja s europskim nalogom za vraćanje.

(27) Najkasnije na datum donošenja provedbenog akta kojim se utvrđuje obrazac europskog naloga za vraćanje države članice i Komisija i relevantne agencije Unije, kao što je eu-LISA, trebale bi početi uspostavljati pravne i tehničke aranžmane kako bi osigurale da se europski nalog za vraćanje može staviti na raspolaganje putem Schengenskog informacijskog sustava.

(28) Do 17. listopada 2029. Komisija bi trebala ocijeniti provedbu uzajamnog priznavanja, posebno kad je riječ o sljedećem: jesu li države članice uspostavile pravne i tehničke aranžmane kojima se europski nalog za vraćanje stavlja na raspolaganje putem Schengenskog informacijskog sustava na temelju ove Uredbe i jesu li ti aranžmani djelotvorni; jesu li države članice uspostavile pravne i tehničke aranžmane za osiguravanje automatiziranog postupanja s europskim nalogom za vraćanje na temelju ove Uredbe; djelotvornosti priznavanja i izvršenja odluka o vraćanju i odluka kojima se nalaže udaljavanje; opterećenju nacionalnih pravosudnih i administrativnih sustava koje iz toga proizlazi te rezultatima relevantnih aktivnosti osposobljavanja i pilot-projekata.

(29) Na temelju ocjene provedbe uzajamnog priznavanja Komisija bi, prema potrebi, trebala podnijeti zakonodavne prijedloge, uključujući bilo koje ciljane izmjene kako bi se osigurala djelotvorna vraćanja, s ciljem uvođenja obveznog uzajamnog priznavanja i izvršenja izvršivih odluka o vraćanju i odluka kojima se nalaže udaljavanje koje je izdala druga država članica. Ako Komisija ne podnese prijedlog, treba obrazložiti razloge za to.

(30) Učinci nacionalnih mjera vraćanja i dalje bi trebali imati dimenziju na razini Unije uspostavom zabrane ulaska kojom se zabranjuju ulazak i boravka na državnom području svih država članica. Trajanje zabrane ulaska trebalo bi se utvrđivati s obzirom na sve relevantne okolnosti pojedinačnog slučaja . Ako se prilikom izlazne kontrole na vanjskim granicama otkrije državljanin treće zemlje s nezakonitim boravkom, moglo bi biti primjereno izreći mu zabranu ulaska kako bi se spriječio ponovni ulazak u budućnosti i stoga smanjio rizik od nezakonite imigracije, a da se pritom ne spriječi brzi odlazak tog državljanina treće zemlje.

([10]) Uredba (EU) 2018/1726 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o Agenciji Europske unije za operativno upravljanje opsežnim informacijskim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde (eu-LISA) te izmjeni Uredbe (EZ) br. 1987/2006 i Odluke Vijeća 2007/533/PUP i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1077/2011 (SL L 295, 21.11.2018., str. 99., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1726/oj).

(31) Udaljavanje državljana trećih zemalja koji nisu postupili u skladu s obvezom odlaska ili kojima nije odobren rok za odlazak može se provesti primjenom prisilnih mjera. Strožim pravilima o udaljavanju trebala bi se nastojati osigurati izravna i neposredna posljedica u slučaju da državljanin treće zemlje ne napusti Uniju na dan isteka ili prije isteka roka za odlazak, kao i spriječiti nedopuštena kretanja unutar Unije i sigurnosne rizike. Ako nema razloga vjerovati da bi dobrovoljni povratak ugrozio svrhu postupka vraćanja, vraćanje državljana trećih zemalja koji surađuju trebalo bi se i dalje moći provoditi prvenstveno u okviru dobrovoljnog povratka. Kad je riječ o korištenim sredstvima i postavljenim ciljevima, prisilne mjere trebale bi podlijegati načelima proporcionalnosti i djelotvornosti.

(32) Budući da se ova Uredba primjenjuje samo na državljane trećih zemalja koji nezakonito borave u Uniji, ona ne utječe na savjetovanje o vraćanju i reintegraciji te druge programe za potporu dobrovoljnim povratcima i reintegraciji državljana trećih zemalja koji zakonito borave u Uniji.

(33) Zajednička pravila su potrebna kako bi se državljane trećih zemalja s nezakonitim boravkom koji predstavljaju rizik za sigurnost učinkovito identificiralo i brzo vratilo. Kako bi se državljani trećih zemalja koji predstavljaju rizik za sigurnost identificirali i označili u sustavu, potrebno je osigurati provođenje potrebnih provjera, uključujući dubinsku provjeru utvrđenu u Uredbi (EU) 2024/1356 Europskog parlamenta i Vijeća ([11]). Državljane trećih zemalja koji predstavljaju rizik za sigurnost u pravilu bi trebalo udaljiti, a trebalo bi moći odstupiti od općih pravila kako bi se predvidjele dulje zabrane ulaska ili zabrane ulaska u neograničenom trajanju te dulja razdoblja zadržavanja, kao i odstupiti od pravila o smještaju u specijaliziranim objektima za zadržavanje kako bi se osobe koje ugrožavaju sigurnost država članica brzo udaljile.

(34) U okviru novih pravila trebalo bi proširiti mogućnosti država članica da osiguraju vraćanja u treće zemlje dodatnim alatima. Trebalo bi biti moguće sklopiti posebne sporazume ili dogovore s trećim zemljama u svrhu pružanja državama članicama više mogućnosti za vraćanja, pod uvjetom da dotična treća zemlja poštuje međunarodne standarde u području ljudskih prava te, u slučaju udaljavanja, načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja. Nedostaci koji se odnose na određene dijelove državnog područja treće zemlje ili na kategorije osoba koje se mogu identificirati ne bi trebali spriječiti sklapanje takvog sporazuma ili dogovora, pod uvjetom da postoje dostatna jamstva kako bi se osiguralo potpuno poštovanje prava državljana trećih zemalja na koje se takav sporazum ili dogovor odnosi. Osobito, u takvom sporazumu ili dogovoru trebalo bi utvrditi postupke koji se primjenjuju na vraćanje, uvjete boravka u predmetnoj zemlji, odgovarajuće obveze i odgovornosti stranaka sporazuma ili dogovora i posljedice u slučaju kršenja sporazuma ili dogovora. Ako sporazum ili dogovor uključuje daljnje vraćanje iz treće zemlje, u tom sporazumu ili dogovoru trebalo bi isto tako utvrditi posljedice u slučaju da daljnje vraćanje nije moguće, odgovarajuće obveze i odgovornosti stranaka sporazuma ili dogovora, posljedice u slučaju znatne promjene koja negativno utječe na stanje u trećoj zemlji te neovisno tijelo ili mehanizam za praćenje provedbe tog sporazuma ili dogovora. Takav sporazum ili dogovor smatrao bi se provedbom prava Unije za potrebe članka 51. stavka 1. Povelje.

(35) Kako bi se osigurala dostatna zaštita legitimnih interesa povezanih s upravljanjem vanjskim granicama i unutarnjom sigurnošću dotičnih država članica, u okolnostima u kojima država članica pregovara o sporazumu ili dogovoru za potrebe ove Uredbe s jednom od susjednih trećih zemalja Unije, države članice koje dijele zajedničku granicu s tom trećom zemljom trebale bi, u odgovarajućem trenutku prije sklapanja dotičnog sporazuma ili dogovora, biti obaviještene o tim pregovorima, uz potpuno poštovanje načela lojalne suradnje utvrđenog u članku 4. stavku 3. Ugovora o Europskoj uniji (UEU). Nakon sklapanja sporazuma ili dogovora s trećom zemljom, države članice trebale bi biti obvezne obavijestiti Komisiju i druge države članice o tom sporazumu ili dogovoru prije njegove privremene primjene ili prije njegova stupanja na snagu, ovisno o tome što nastupi ranije. Osim toga, kako bi se izbjegla bilo kakva neusklađenost s pravom Unije i dodatno povećala transparentnost u pogledu sporazumâ ili dogovorâ između država članica i trećih zemalja, države članice mogle bi, na dobrovoljnoj osnovi, obavješćivati Komisiju i druge države članice o napretku pregovora s trećom zemljom u vezi sa sporazumima ili dogovorima odobrenima ovom Uredbom prije nego što stranke postignu konačni dogovor, među ostalim kako bi se od Komisije zatražilo da ocijeni je li predviđeni sporazum ili dogovor o kojem se pregovara usklađen s pravom Unije.

([11]) Uredba (EU) 2024/1356 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o uvođenju dubinske provjere državljana trećih zemalja na vanjskim granicama i izmjeni uredaba (EZ) br. 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 i (EU) 2019/817 (SL L, 2024/1356, 22.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj).

(36) Dobro funkcioniranje schengenskog područja bez nadzora unutarnjih granica ovisi o djelotvornoj i učinkovitoj primjeni relevantne pravne stečevine u državama članicama. Uredbom Vijeća (EU) 2022/922 ([12]) uspostavlja se mehanizam evaluacije i praćenja za provjeru primjene schengenske pravne stečevine, među ostalim u pogledu djelotvornosti vraćanja državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom i poštovanja temeljnih prava.

(37) Pri primjeni postupaka vraćanja najbolji interes djeteta treba bi biti primarni cilj država članica u skladu s člankom 24. Povelje i Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravima djeteta iz 1989. Pri ocjenjivanju pojedinačnog najboljeg interesa djeteta države članice trebale bi ponajprije uzimati u obzir dobrobit i socijalni razvoj maloljetnika u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, pitanja zaštite i sigurnosti te mišljenje maloljetnika u skladu s njegovom dobi i zrelošću, uključujući sredinu iz koje dolazi. Kroz sve korake postupka vraćanja maloljetnike bez pratnje trebao bi usmjeravati zastupnik ili osoba određena za zaštitu najboljeg interesa djeteta.

(38) Ako postoje razlozi za dvojbu o tome je li državljanin treće zemlje maloljetnik, nadležno tijelo trebalo bi moći provesti procjenu dobi dotične osobe u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom. Nadležno tijelo trebalo bi se moći oslanjati na procjene dobi obavljene u okviru prethodnih postupaka. Radi osiguravanja dosljednog upravljanja migracijama u Uniji, nadležna tijela mogla bi uzeti u obzir postupak predviđen u Uredbi (EU) 2024/1348.

(39) Radi jačanja djelotvornosti postupka vraćanja trebalo bi utvrditi jasne obveze za državljane trećih zemalja. Državljani trećih zemalja trebali bi biti obvezni napustiti državno područje država članica i surađivati s nadležnim tijelima tijekom cijelog postupka vraćanja. Državljani trećih zemalja trebali bi ostati raspoloživi i dostupni za kontakt nadležnim tijelima te pružati sve potrebne informacije za pripremu i provedbu vraćanja. Oni ne bi smjeli ni fizički ni verbalno ometati udaljavanje. Kako bi se smatralo da predstavlja verbalno ometanje, ponašanje dotičnog državljanina treće zemlje trebalo bi po svojoj prirodi ili karakteru biti većeg intenziteta od pukog prigovora. Utvrđivanje identiteta te pribavljanje i predočavanje putnih isprava potrebnih za vraćanje trebali bi prvenstveno biti odgovornost državljana treće zemlje. U slučaju da se ne poštuju obveze odlaska i suradnje, trebalo bi nametnuti djelotvorne, odvraćajuće i razmjerne posljedice, a nadležna tijela trebala bi poduzeti relevantne korake kako bi se osiguralo vraćanje, među ostalim i istražnim mjerama, ako su primjenjive. Državljani trećih zemalja koje se ne može udaljiti, među ostalim zbog načela zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja ili zbog njihove nesuradnje s nadležnim tijelima, ne bi trebali biti isključeni iz nametanja općih obveza, uključujući obveze ostanka, boravka i javljanja. Posljedice u slučaju nepoštovanja obveze suradnje trebale bi uključivati, na primjer, smanjena davanja i naknade dodijeljene u skladu s nacionalnim pravom ili oduzimanje putne isprave.

(40) Ova Uredba ne utječe na obveze i mjere koje nisu povezane s vraćanjem ni odredbe kojima se uređuju socijalne naknade na temelju nacionalnog prava.

(41) Ova Uredba ne bi trebala utjecati na mogućnost da države članice državljanima trećih zemalja obuhvaćenima područjem primjene ove Uredbe izreknu, ako je primjenjivo, kaznene sankcije, uključujući kazne zatvora, u skladu s nacionalnim kaznenim pravom.

(42) Trebalo bi utvrditi skup pravnih sredstava protiv odluka o vraćanju kako bi se zajamčila djelotvorna zaštita prava dotičnih pojedinaca. U slučajevima pravnog lijeka ili preispitivanja pred sudom trebalo bi na zahtjev staviti na raspolaganje potrebnu pravnu pomoć, pri čemu se ne dovodi u pitanje mogućnost ograničavanja pristupa pravnoj pomoći i zastupanju.

([12]) Uredba Vijeća (EU) 2022/922 od 9. lipnja 2022. o uspostavi i funkcioniranju mehanizma evaluacije i praćenja za provjeru primjene schengenske pravne stečevine i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1053/2013 (SL L 160, 15.6.2022., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/922/oj).

(43) Pravna pomoć i zastupanje obuhvaćaju pripremu pravnog lijeka ili zahtjeva za preispitivanje, uključujući sastavljanje postupovnih dokumenata koji se zahtijevaju nacionalnim pravom i, u slučaju saslušanja, sudjelovanje na njemu pred sudom kako bi se osiguralo pravo na djelotvorno pravno sredstvo i pošteno suđenje.

(44) Pojam suda koncept je uređen pravom Unije, kako ga tumači Sud Europske unije. Taj pojam, među drugim elementima, može značiti samo tijelo koje djeluje kao treća strana u odnosu na tijelo koje je donijelo odluku koja čini predmet postupka. To bi tijelo trebalo izvršavati sudske funkcije, pri čemu nije presudno je li to tijelo priznato kao sud na temelju nacionalnog prava. Ova Uredba ne bi trebala utjecati na nadležnost država članica da organiziraju svoj nacionalni sudski sustav i odrede broj instanci za podnošenje pravnih lijekova. Ako se nacionalnim pravom predviđa mogućnost podnošenja daljnjih pravnih lijekova protiv prve ili idućih odluka o pravnom lijeku i ako se takav pravni lijek podnese, udaljavanje se ne bi trebalo suspendirati osim ako državljanin treće zemlje zatraži suspenziju i sud je odluči odobriti, uzimajući u obzir konkretne okolnosti pojedinačnog slučaja. Time se ne bi smjelo dovesti u pitanje nacionalno pravo kojim se predviđa suspenzivni učinak takvih pravnih sredstava.

(45) Kako bi se poboljšala djelotvornost postupaka vraćanja i istodobno osiguralo poštovanje prava na djelotvoran pravni lijek u skladu s člankom 47. Povelje, pravne lijekove na odluke o vraćanju trebalo bi u najvećoj mogućoj mjeri osporiti pred jednom sudskom instancom. Pravila iz ove Uredbe koja se odnose na pravne lijekove i suspenziju izvršenja odluka trebala bi biti u skladu s pravom na djelotvoran pravni lijek kako je predviđeno u članku 47. Povelje.

(46) Iako se ovom Uredbom ne predviđa automatski suspenzivni učinak pravnog lijeka, države članice trebale bi, uz potpuno poštovanje članka 47. Povelje, osigurati da nadležni prvostupanjski sud može suspendirati udaljavanje prije izvršenja odluke o vraćanju ili odluke kojom se nalaže udaljavanje. Državljanin treće zemlje trebao bi moći podnijeti zahtjev za suspenziju izvršenja odluke o vraćanju ili odluke kojom se nalaže udaljavanje, osim ako je nacionalnim pravom predviđena i mogućnost da je nadležni sud suspendira po službenoj dužnosti. Time se ne bi trebalo dovoditi u pitanje mogućnost država članica da u skladu s nacionalnim pravom predvide automatski suspenzivni učinak pravnog lijeka. Kako bi se izbjeglo udvostručavanje u procjeni rizika od povrede načela zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja, trebalo bi se osloniti na bilo koje materijale u spisu, posebno na prethodne procjene, uključujući, ako je relevantno, one provedene u okviru postupka azila.

(47) Državama članicama trebalo bi staviti na raspolaganje potrebne alate kako bi se osigurala brza i djelotvorna vraćanja, uključujući mjere koje su posljedica nepoštovanja obveza i poticaje za poštovanje obveza odlaska i suradnje, kao i mjere za sprečavanje opasnosti od bijega. Bijeg uključuje radnje poput napuštanja državnog područja države članice bez dopuštenja nadležnih tijela, iz razloga koji nisu izvan kontrole državljanina treće zemlje. Zajedničkim pravilima, bez ograničavanja prava država članica da utvrde dodatne mjera i kriterije u nacionalnom pravu, trebalo bi pojednostavniti zahtjeve koji se odnose na obvezu suradnje i kriterije za utvrđivanje opasnosti od bijega. Takvim bi se zajedničkim pravilima ujedno trebalo osigurati da države članice primjenjuju zadržavanje i alternative zadržavanju kako bi djelotvorno upravljale postupkom vraćanja.

(48) Zadržavanje bi trebalo biti moguće odrediti samo kad je to razmjerno i potrebno radi vraćanja, među ostalim radi pripreme vraćanja, ponovnog prihvata ili provedbe udaljavanja te na temelju pojedinačne procjene svakog slučaja . Tijela bi trebala djelovati s dužnom pažnjom, a zadržavanje bi trebalo trajati što je kraće moguće i općenito u određenoj državi članici ne bi trebalo trajati dulje od 24 mjeseca. U slučajevima bijega državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom u drugu državu članicu, prethodna razdoblja zadržavanja ne bi trebalo uzimati u obzir pri izračunu najduljeg razdoblja zadržavanja. Razdoblja zadržavanja predviđena u drugim uredbama ili direktivama koje se ne odnose na postupak vraćanja ne bi trebala biti uključena u izračun najduljeg razdoblja zadržavanja. Tijekom zadržavanja trebalo bi odgovoriti na posebne potrebe koje proizlaze iz procjene ranjivosti. Ako je nacionalnim pravom predviđeno zadržavanje maloljetnika, primarni cilj trebao bi biti najbolji interes djeteta. Ako ih je moguće djelotvorno primijeniti na državljane trećih zemalja s nezakonitim boravkom, umjesto zadržavanja trebalo bi primijeniti druge manje prisilne mjere.

(49) Ako zadržavanje traje 24 mjeseca, države članice trebale bi u određenim okolnostima imati mogućnost zadržavanja državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom na naredna razdoblja, u ukupnom trajanju koje nije duže od šest mjeseci, ako postoji opasnost od bijega i promjene u okolnostima upućuju na postojanje razumne mogućnosti za udaljavanje zbog novih značajnih informacija. Zadržavanje bi trebalo naložiti u skladu s načelima nužnosti i razmjernosti te bi ono trebalo trajati što je kraće moguće.

(50) Za vraćanje državljana trećih zemalja koji predstavljaju rizik za sigurnost potrebne su posebne mjere za zaštitu prava i sloboda drugih. Stoga bi takve državljane trećih zemalja trebalo biti moguće zadržati na razdoblje dulje od 24 mjeseca. Svako takvo zadržavanje trebalo bi biti u skladu s načelom proporcionalnosti.

(51) Prema zadržanim državljanima trećih zemalja trebalo bi postupati humano i dostojanstveno, uz poštovanje njihovih temeljnih prava te u skladu s međunarodnim i nacionalnim pravom, uzimajući u obzir praktične smjernice Odbora Vijeća Europe za sprečavanje mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja. Kao opće pravilo, zadržavanje bi trebalo provoditi u specijaliziranim objektima za zadržavanje ili u posebnim dijelovima drugih objekata. Ako država članica ne može osigurati takve objekte, trebalo bi biti moguće pribjeći zatvorskom smještaju, ali, držeći takve državljane trećih zemalja, u mjeri u kojoj je to moguće, odvojene od ostalih zatvorenika. Na državljane trećih zemalja koji predstavljaju rizik za sigurnost trebalo bi biti moguće primjenjivati pojačane sigurnosne mjere u objektima za zadržavanje.

(52) Razlozi za zadržavanje utvrđeni u ovoj Uredbi ne dovode u pitanje druge razloge za zadržavanje, među ostalim razloge za pritvaranje u okviru kaznenog postupka, koji su primjenjivi na temelju nacionalnog prava.

(53) Obveza svake zemlje da ponovno prihvati svoje državljane temeljno je načelo državnog suvereniteta i međunarodne suradnje. Dužnost zemalja da ponovno prihvate vlastite državljane smatra se načelom međunarodnog običajnog prava te je predviđena poglavljem 5. Priloga 9. Konvenciji o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu i utvrđena u Sporazumu o partnerstvu između Europske unije i njezinih država članica, s jedne strane, i članica Organizacije afričkih, karipskih i pacifičkih država, s druge strane (Sporazum iz Samoe). Djelotvorna vraćanja moguća su samo ako države ispune obvezu ponovnog prihvata vlastitih državljana. Stoga države članice ovise o suradnji trećih zemalja kako bi mogle provesti djelotvorna vraćanja. Unija i države članice koriste postojeće instrumente kao što su članak 25.a Uredbe (EZ) br. 810/2009 Europskog parlamenta i Vijeća ([13]) i potpora koju pruža Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu (Frontex) u skladu s Uredbom (EU) 2019/1896 Europskog parlamenta i Vijeća ([14]) za poboljšanje suradnje s trećim zemljama, prema potrebi.

([13]) Uredba (EZ) br. 810/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uspostavi Zakonika Zajednice o vizama (Zakonik o vizama) (SL L 243, 15.9.2009., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/810/oj).

([14]) Uredba (EU) 2019/1896 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2019. o europskoj graničnoj i obalnoj straži i stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 1052/2013 i (EU) 2016/1624 (SL L 295, 14.11.2019., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1896/oj).

(54) Vanjska dimenzija politike vraćanja sastavni je dio sveobuhvatnog pristupa upravljanju migracijama. Djelotvorna suradnja u području vraćanja i ponovnog prihvata ključna je vanjska sastavnica uravnoteženih i sveobuhvatnih partnerstava s trećim zemljama u skladu s ciljevima iz Uredbe (EU) 2024/1351. Europsko vijeće, među ostalim, u svojim je zaključcima iz listopada 2024. pozvalo na brzo djelovanje kako bi se osigurala djelotvorna vraćanja uz korištenje svih relevantnih politika i alata Unije, uključujući viznu politiku, trgovinu, razvoj i diplomaciju. I u državama članicama i u institucijama Unije potreban je pristup koji obuhvaća sve razine vlasti.

(55) Budući da se suradnja trećih zemalja u području vraćanja i ponovnog prihvata državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom može pokazati zahtjevnom u praksi i, ne dovodeći u pitanje procjenu suradnje trećih zemalja u pogledu ponovnog prihvata predviđenu člankom 25.a Uredbe (EZ) br. 810/2009, ako jedna ili više država članica naiđu na poteškoće u suradnji s trećim zemljama u pogledu ponovnog prihvata, među ostalim za potvrdu državljanstva, pribavljanje potrebnih putnih isprava od relevantnih tijela trećih zemalja i organizaciju operacija vraćanja, Unija i države članice trebale bi se moći koristiti relevantnim i postojećim alatima predviđenima pravom Unije u mjeri u kojoj ih obvezuju zakonodavni akti kojima se uspostavljaju ti alati, u okviru koordiniranog pristupa Unije poboljšanju suradnje u području vraćanja i ponovnog prihvata.

(56) Za olakšavanje vraćanja državljana trećih zemalja ključan je koordiniran pristup država članica ponovnom prihvatu. Nedovoljno praćenje izvršivih odluka o vraćanju moglo bi narušiti učinkovitost zajedničkog pristupa vraćanjima. Izvršive odluke o vraćanju trebale bi sustavno biti popraćene svim mjerama potrebnima za provedbu vraćanja, uključujući, ako je primjenjivo, podnošenje zahtjeva za ponovni prihvat tijelima trećih zemalja, u slučajevima u kojima postoji sumnja u državljanstvo ili je potrebno pribaviti putnu ispravu.

(57) Djelotvorni postupci vraćanja temelje se na učinkovitoj administrativnoj suradnji i dijeljenju informacija među državama članicama. Razmjena informacija, uključujući dijeljenje podataka o identitetu i državljanstvu državljana trećih zemalja, njihove putne isprave i druge relevantne informacije, trebala bi se temeljiti na jasnim pravilima, uključujući ona utvrđena u Uredbi (EU) 2018/1860 Europskog parlamenta i Vijeća ([15]). Ta bi pravila trebala biti u skladu s načelima zaštite podataka i prava dotičnih osoba, osiguravajući tako da su te informacije točne, da se koriste samo u svrhu vraćanja, udaljavanja, ponovnog prihvata i reintegracije te da su zaštićene od neovlaštenog pristupa, otkrivanja ili upotrebe.

(58) Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća ([16]) primjenjuje se na obradu osobnih podataka za potrebe ove Uredbe. Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća ([17]) primjenjuje se na obradu osobnih podataka u institucijama i tijelima Unije za potrebe ove Uredbe. Budući da se ponovni prihvat i djelotvorno vraćanje temelje na važnim razlozima od javnog interesa, za potrebe vraćanja, udaljavanja, ponovnog prihvata i reintegracije mogao bi biti potreban prijenos osobnih podataka državljana trećih zemalja koji podliježu odluci o vraćanju, uključujući podatke o njihovu identitetu i putnim ispravama te druge relevantne podatke, a u propisno opravdanim slučajevima i podatke o njihovim osuđujućim kaznenim presudama i zdravstvene podatke. Takvi prijenosi moraju se odvijati u skladu s poglavljem V. Uredbe (EU) 2016/679 i poglavljem V. Uredbe (EU) 2018/1725, kao i u skladu s pravima ispitanika te s načelima zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja, proporcionalnosti i nužnosti te Poveljom.

([15]) Uredba (EU) 2018/1860 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. studenoga 2018. o upotrebi Schengenskog informacijskog sustava za vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom (SL L 312, 7.12.2018., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1860/oj).

([16]) Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

([17]) Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ (SL L 295, 21.11.2018., str. 39., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj).

(59) Nadležna tijela odgovorna za azil i nadležna tijela uključena u različite faze postupka vraćanja trebala bi blisko surađivati i međusobno se koordinirati kako bi se osigurala djelotvorna vraćanja.

(60) Zajednički sustav vraćanja trebao bi se u potpunosti koristiti digitalnim sustavima za potporu upravljanju vraćanjima, ponovnom prihvatu i reintegraciji , s naglaskom na učinkovit administrativni postupak, suradnju, razmjenu informacija i interoperabilnost.

(61) Suradnja i pomoć među državama članicama trebala bi se, kao opće pravilo, odvijati među ostalim u svrhu dopuštanja tranzita preko njihova državnog područja, logističke ili druge materijalne pomoći ili pomoći u naravi povezane s takvim tranzitom, olakšavanja transfera u drugu državu članicu, bilo na temelju bilateralnih sporazuma ili dogovora ili na temelju suradnje među državama članicama, ili podupiranja odlaska državljana trećih zemalja u države članice u kojima imaju pravo boravka.

(62) Unija pruža financijsku i operativnu potporu, ne dovodeći u pitanje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2028. – 2034., kako bi se ostvarila djelotvorna provedba ove Uredbe. U mjeri u kojoj bi se trebale financirati iz tematskog instrumenta Fonda za azil, migracije i integraciju, aktivnosti se mogu provoditi u okviru izravnog, neizravnog ili podijeljenog upravljanja. Države članice trebale bi na najbolji način iskoristiti dostupne financijske instrumente, programe i projekte Unije u području vraćanja, posebno na temelju Uredbe (EU) 2021/1147 Europskog parlamenta i Vijeća ([18]), kao i operativnu pomoć koju pruža Frontex u skladu s Uredbom (EU) 2019/1896.

(63) Izvješćivanje o djelotvornosti ove Uredbe i utvrđivanje područja za poboljšanje trebali bi se temeljiti na prikupljanju i analizi postojećih, pouzdanih i usporedivih statističkih podataka o učinkovitosti postupaka vraćanja, suradnji trećih zemalja i naporima za reintegraciju. Trebalo bi razmotriti i prema potrebi preispitati standarde utvrđene u Uredbi (EZ) br. 862/2007 Europskog parlamenta i Vijeća ([19]), u Uredbi (EU) 2019/1896 i u nacionalnom pravu kako bi se osigurala relevantnost statističkih podataka. Trebalo bi utvrditi zajedničke standarde i definicije za prikupljanje relevantnih podataka i izvješćivanje o njima kako bi se omogućila procjena učinka ove Uredbe i doprinijelo donošenju utemeljenih odluka o budućem razvoju politika.

(64) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti za uvođenje europskog naloga za vraćanje trebalo bi dodijeliti Komisiji . Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ([20]).

(65) Ovom se Uredbom uspostavlja novi zajednički sustav vraćanja državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom, koji izravno provode nacionalna tijela. Taj novi sustav donosi važne novosti usmjerene na poboljšanje učinkovitosti postupka vraćanja, među ostalim u pogledu trećih zemalja vraćanja i vanjske dimenzije vraćanja. Kako bi se omogućila brza primjena mjera predviđenih ovom Uredbom, ova Uredba trebala bi stupiti na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*. Odredbe koje nisu navedene u članku 50. stavku 2. ove Uredbe, a koje će zamijeniti Direktivu 2008/115/EZ i kojima je cilj u potpunosti zamijeniti pravni okvir predviđen tom direktivom, trebale bi se primjenjivati od 17. listopada 2027. kako bi se omogućilo poduzimanje svih potrebnih pripremnih i operativnih koraka i osigurala njezina neometana, djelotvorna i dosljedna provedba na razini Unije i na nacionalnoj razini te kako bi se izbjegla preklapanja između te direktive i ove Uredbe. Direktive 2001/40/EZ i 2008/115/EZ te Odluku Vijeća 2004/191/EZ ([21]) stoga bi trebalo staviti izvan snage od tog datuma.

([18]) Uredba (EU) 2021/1147 Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2021. o uspostavi Fonda za azil, migracije i integraciju (SL L 251, 15.7.2021., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1147/oj).

([19]) Uredba (EZ) br. 862/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o statistici Zajednice o migracijama i međunarodnoj zaštiti i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ) br. 311/76 o izradi statistike o stranim radnicima (SL L 199, 31.7.2007., str. 2., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2007/862/oj).

([20]) Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

([21]) Odluka Vijeća 2004/191/EZ od 23. veljače 2004. o utvrđivanju kriterija i praktičnih rješenja za nadoknadu zbog financijskih neravnoteža nastalih primjenom Direktive 2001/40/EZ o uzajamnom priznavanju odluka o protjerivanju državljana trećih zemalja (SL L 60, 27.2.2004., str. 55., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2004/191/oj).

(66) S obzirom na to da cilj ove Uredbe, odnosno da se poboljša učinkovitost vraćanja državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom , ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog opsega ili učinaka djelovanja za osiguravanje zajedničkog i dosljednog pristupa među državama članicama on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. UEU-a. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.

(67) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola br. 22 o stajalištu Danske, priloženog UEU-u i UFEU-u, Danska ne sudjeluje u donošenju ove Uredbe te ona za nju nije obvezujuća niti se na nju primjenjuje. S obzirom na to da ova Uredba predstavlja daljnji razvoj schengenske pravne stečevine, Danska, u skladu s člankom 4. tog protokola, u roku od šest mjeseci nakon što Vijeće odluči o ovoj Uredbi odlučuje hoće li je provesti u svojem nacionalnom pravu.

(68) Ova Uredba predstavlja razvoj odredaba schengenske pravne stečevine u kojoj Irska ne sudjeluje u skladu s Protokolom br. 19 o schengenskoj pravnoj stečevini uključenoj u okvir Europske unije, priloženim UEU-u i UFEU-u, te podložno primjeni članka 4. tog protokola, ona za Irsku nije obvezujuća niti se na nju primjenjuje.

(69) U pogledu Islanda i Norveške ova Uredba predstavlja razvoj odredaba schengenske pravne stečevine u smislu Sporazuma između Vijeća Europske unije i Republike Islanda i Kraljevine Norveške o pridruživanju tih država provedbi, primjeni i razvoju schengenske pravne stečevine ([22]), koje pripadaju području iz članka 1. točke C Odluke Vijeća 1999/437/EZ ([23]).

(70) U pogledu Švicarske ova Uredba predstavlja razvoj odredaba schengenske pravne stečevine u smislu Sporazuma između Europske unije, Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o pridruživanju Švicarske Konfederacije provedbi, primjeni i razvoju schengenske pravne stečevine ([24]), koje pripadaju području iz članka 1. točke C Odluke 1999/437/EZ u vezi s člankom 3. Odluke Vijeća 2008/146/EZ ([25]).

(71) U pogledu Lihtenštajna ova Uredba predstavlja razvoj odredaba schengenske pravne stečevine u smislu Protokola između Europske unije, Europske zajednice, Švicarske Konfederacije i Kneževine Lihtenštajna o pristupanju Kneževine Lihtenštajna Sporazumu između Europske unije, Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o pridruživanju Švicarske Konfederacije provedbi, primjeni i razvoju schengenske pravne stečevine, koje pripadaju području iz članka 1. točke C Odluke 1999/437/EZ u vezi s člankom 3. Odluke Vijeća 2011/350/EU ([26]).

([22]) SL L 176, 10.7.1999., str. 36., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/1999/439(1)/oj.

([23]) Odluka Vijeća 1999/437/EZ od 17. svibnja 1999. o određenim aranžmanima za primjenu Sporazuma sklopljenog između Vijeća Europske unije i Republike Islanda i Kraljevine Norveške o pridruživanju tih dviju država provedbi, primjeni i razvoju schengenske pravne stečevine (SL L 176, 10.7.1999., str. 31., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/1999/437/oj).

([24]) SL L 53, 27.2.2008., str. 52., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2008/178(1)/oj.

([25]) Odluka Vijeća 2008/146/EZ od 28. siječnja 2008. o sklapanju, u ime Europske zajednice, Sporazuma između Europske unije, Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o pridruživanju Švicarske Konfederacije provedbi, primjeni i razvoju schengenske pravne stečevine (SL L 53, 27.2.2008., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2008/146/oj).

([26]) Odluka Vijeća 2011/350/EU od 7. ožujka 2011. o sklapanju Protokola između Europske unije, Europske zajednice, Švicarske Konfederacije i Kneževine Lihtenštajna o pristupanju Kneževine Lihtenštajna Sporazumu Europske unije, Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o pristupanju Švicarske Konfederacije provedbi, primjeni i razvoju schengenske pravne stečevine, u vezi s ukidanjem kontrola na unutarnjim granicama i kretanju osoba, u ime Europske unije (SL L 160, 18.6.2011., str. 19., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj).

(72) Ova Uredba predstavlja akt koji se temelji na schengenskoj pravnoj stečevini ili je na drugi način s njom povezan, u smislu članka 3. stavka 1. Akta o pristupanju iz 2003.

(73) Provedeno je savjetovanje s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka u skladu s člankom 42. stavkom 1. Uredbe (EU) 2018/1725 te je on dao mišljenje 23. svibnja 2025.,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

POGLAVLJE I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet

1. Ovom se Uredbom uspostavlja zajednički sustav za djelotvorno vraćanje državljana trećih zemalja koji nezakonito borave na državnom području država članica („državljani trećih zemalja s nezakonitim boravkom”), u skladu s temeljnim pravima koja su priznata Poveljom Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”) i općim načelima prava Unije te primjenjivim međunarodnim obvezama , među ostalim u području ljudskih prava.

2. Cilj je ove Uredbe omogućiti državama članicama da poduzmu sve potrebne mjere kako bi se osigurala djelotvorna vraćanja državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom, uzimajući u obzir sveobuhvatni pristup utvrđen u članku 3., članku 4. točki (h) i članku 5. točki (e) Uredbe (EU) 2024/1351.

Članak 2.

Područje primjene

1. Ova se Uredba primjenjuje na državljane trećih zemalja s nezakonitim boravkom.

2. Ova se Uredba ne primjenjuje na osobe s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije kako je definirano u članku 2. točki 5. Uredbe (EU) 2016/399 Europskog parlamenta i Vijeća ([27]).

3. Ovom se Uredbom ne dovode u pitanje odredbe uredaba (EU) 2024/1351, (EU) 2024/1348 i (EU) 2024/1349.

4. Ne dovodeći u pitanje stavak 5. ovog članka, ova se Uredba ne primjenjuje na državljanina treće zemlje:

(a) koji podliježe odbijanju ulaska na vanjskim granicama u skladu s člankom 14. Uredbe (EU) 2016/399 ili, u slučaju države članice koja nije obvezana tom uredbom, kojem je odbijen ulazak na državno područje takve države članice u skladu s jednakovrijednim nacionalnim pravom;

(b) kojeg su nadležna tijela uhitila ili zaustavila u vezi s nezakonitim prelaskom kopnene, morske ili zračne vanjske granice države članice i koji potom nije dobio dozvolu boravka ili stekao pravo boravka u toj državi članici;

([27]) Uredba (EU) 2016/399 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o Zakoniku Unije o pravilima kojima se uređuje kretanje osoba preko granica (Zakonik o schengenskim granicama) (SL L 77, 23.3.2016., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/399/oj).

(c) koji podliježe vraćanju kao kaznenopravnoj sankciji ili kao posljedici kaznenopravne sankcije, u skladu s nacionalnim pravom;

(d) u pogledu kojeg se vodi postupak izručenja.

5. Država članica može odlučiti primjenjivati ovu Uredbu na jednu ili više kategorija državljana trećih zemalja iz stavka 4. točaka (a), (b) i (c). U takvim se slučajevima ova Uredba primjenjuje na te kategorije državljana trećih zemalja od datuma na koji država članica o svojoj odluci obavijesti druge države članice i Komisiju.

6. Ako država članica odluči primjenjivati ovu Uredbu na državljane trećih zemalja koji podliježu vraćanju kao kaznenopravnoj sankciji, ne primjenjuju se članci 5., 7. i 8.

7. U pogledu državljana trećih zemalja koji su isključeni iz područja primjene ove Uredbe u skladu sa stavkom 4. točkom (a) ili (b), države članice osiguravaju da postupanje prema njima i razina njihove zaštite nisu nepovoljniji od onih utvrđenih u članku 10. stavcima 9. i 10., članku 11. stavku 2., članku 11. stavku 6. točkama (c) i (e), članku 32. stavcima od 1. do 6. i članku 33. te poštuju načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja.

8. Ova se Uredba primjenjuje ne dovodeći u pitanje nacionalno kazneno pravo država članica, a posebno odredbe kojima se utvrđuju učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće kaznene sankcije, uključujući kaznu zatvora, u vezi s nezakonitim boravkom, pod uvjetom da predmetni kazneni postupci i primjena takvih sankcija ne ugrožavaju ostvarivanje djelotvornih vraćanja.

Članak 3.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „državljanin treće zemlje” znači svaka osoba koja nije građanin Unije u smislu članka 20. Ugovora o funkcioniranju Europske unije i koja nije osoba s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije kako je definirana u članku 2. točki 5. Uredbe (EU) 2016/399;

2. „nezakoniti boravak” znači nazočnost na državnom području države članice državljanina treće zemlje koji ne ispunjava ili koji više ne ispunjava uvjete ulaska državljana trećih zemalja utvrđene u članku 6. Uredbe (EU) 2016/399 ili uvjete boravka ili boravišta u toj državi članici ili, u slučaju države članice koja nije obvezana tom uredbom, uvjete ulaska, boravka ili boravišta utvrđene u jednakovrijednom nacionalnom pravu;

3. „zemlja vraćanja” znači jedno od sljedećeg:

(a) treća zemlja koja je zemlja podrijetla državljanina treće zemlje;

(b) treća zemlja koja je zemlja prijašnjeg uobičajenog boravišta državljanina treće zemlje;

(c) treća zemlja tranzita na putu prema Uniji u skladu sa sporazumima ili dogovorima Unije ili država članica o ponovnom prihvatu;

(d) treća zemlja koja nije ona iz točaka (a) i (b) , a u kojoj državljanin treće zemlje ima pravo ulaska i boravka;

(e) sigurna treća zemlja u odnosu na koju je zahtjev za međunarodnu zaštitu državljanina treće zemlje odbijen kao nedopušten na temelju članka 38. stavka 1. točke (b) Uredbe (EU) 2024/1348 ili, u slučaju država članica koje nisu obvezane tom uredbom, u skladu s jednakovrijednim odredbama ako su takve odredbe uvele u nacionalno pravo;

(f) prva zemlja azila u odnosu na koju je zahtjev za međunarodnu zaštitu državljanina treće zemlje odbijen kao nedopušten na temelju članka 38. stavka 1. točke (a) Uredbe (EU) 2024/1348 ili, u slučaju država članica koje nisu obvezane tom uredbom, u skladu s jednakovrijednim odredbama ako su takve odredbe uvele u nacionalno pravo;

(g) treća zemlja koja nije ona iz točaka (a), (b) ili (d) s kojom postoji sporazum ili dogovor na temelju kojeg prihvaća državljanina treće zemlje u skladu s člankom 14. ove Uredbe;

4. „odluka o vraćanju” znači upravni ili sudski akt ili odluka u kojoj se navodi ili određuje da je boravak državljanina treće zemlje nezakonit i kojom se navodi ili izriče obveza tog državljanina treće zemlje da napusti državno područje država članica;

5. „vraćanje” znači radnje kojima se državljanin treće zemlje s nezakonitim boravkom:

(a) dobrovoljno vraća, kako je definirano u točki 8.; ili

(b) udaljava od strane nadležnih tijela iz država članica u zemlju vraćanja utvrđenu u odluci kojom se nalaže udaljavanje ili, ako je primjenjivo, u odluci o vraćanju;

6. „odluka kojom se nalaže udaljavanje” znači upravni ili sudski akt ili odluka u kojoj se navodi ili određuje da državljanin treće zemlje može biti udaljen u jednu ili više zemalja vraćanja;

7. „udaljavanje” znači izvršenje odluke o vraćanju ili odluke kojom se nalaže udaljavanje koje nadležna tijela provode fizičkim prijevozom iz država članica u zemlju vraćanja;

8. „dobrovoljni povratak” znači odlazak s državnog područja država članica na vlastitu inicijativu, uz pomoć ili bez pomoći, i bez pribjegavanja udaljavanju, državljanina treće zemlje s nezakonitim boravkom koji ispunjava obvezu odlaska unutar ili nakon isteka roka za odlazak utvrđenog u odluci o vraćanju;

9. „bijeg” znači radnja kojom državljanin treće zemlje prestaje biti dostupan nadležnim upravnim ili pravosudnim tijelima;

10. „zabrana ulaska” znači upravni ili sudski akt ili odluka kojom se zabranjuju ulazak i boravak državljanina treće zemlje na državnom području države članice;

11. „operacija vraćanja” znači operacija koju organizira ili koordinira nadležno tijelo ili koju podupire Frontex kojom se državljani treće zemlje vraćaju iz jedne ili više država članica.

Članak 4.

Temeljna prava

Pri primjeni ove Uredbe države članice djeluju u potpunoj sukladnosti s relevantnim pravom Unije, uključujući Povelju, relevantnim međunarodnim pravom, obvezama povezanima s pristupom međunarodnoj zaštiti, načelom zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja, i temeljnim pravima.

POGLAVLJE II.

POSTUPAK VRAĆANJA

ODJELJAK 1.

POSTUPAK KOJIM SE NALAŽE VRAĆANJE

Članak 5.

Odluka o vraćanju

1. Nadležna tijela države članice izdaju odluku o vraćanju svakom državljaninu treće zemlje s nezakonitim boravkom na njezinu državnom području te u njoj navode ili izriču obvezu napuštanja državnog područja država članica tom državljaninu treće zemlje .

2. U odluci o vraćanju:

(a) navodi se rok za odlazak, koji ne smije biti dulji od 30 dana i do čijeg isteka državljanin treće zemlje mora napustiti državno područje država članica; ili

(b) navodi se da državljanin treće zemlje mora odmah napustiti državno područje država članica.

Rok za odlazak iz prvog podstavka točke (a) koji se ne smije prekoračiti može se skratiti kako je utvrđeno u nacionalnom pravu.

Države članice mogu u svojem nacionalnom pravu utvrditi okolnosti u kojima se državljaninu treće zemlje odobrava rok za odlazak ili u kojima mora odmah otići.

3. Odstupajući od stavka 2. prvog podstavka točke (a) u odluci o vraćanju može se utvrditi rok za odlazak koji je dulji od 30 dana, uzimajući u obzir posebne okolnosti pojedinačnog slučaja.

4. Nadležna tijela mogu produljiti rok za odlazak prvotno naveden u odluci o vraćanju uzimajući u obzir posebne okolnosti pojedinačnog slučaja, osobito sudjelovanje u programu vraćanja i reintegracije na temelju članka 44. stavka 3. ili poštovanje obveze suradnje iz članka 18.

5. Nadležna tijela mogu skratiti rok za odlazak prvotno naveden u odluci o vraćanju u slučaju nepoštovanja obveze suradnje kako je utvrđena u članku 18.

6. Dan od kojeg se računa rok za odlazak definira se u nacionalnom pravu.

7. Odluka o vraćanju izdaje se u pisanom obliku, a u njoj se navode činjenični i pravni razlozi. Državljanina treće zemlje obavješćuje se o dostupnim pravnim sredstvima i rokovima za njihovo korištenje. Državljaninu treće zemlje priopćuje se odluka o vraćanju što je prije moguće u skladu s nacionalnim pravom države članice izdavateljice. Ako mjesto gdje se državljanin treće zemlje nalazi nije poznato, odluka o vraćanju priopćuje se u skladu s nacionalnim pravom.

8. Nadležna tijela mogu odlučiti da neće pružiti činjenične razloge iz stavka 7. ili ih mogu odlučiti ograničiti ako je nacionalnim pravom predviđeno ograničenje prava na informacije ili ako je to potrebno radi zaštite javnog reda, javne sigurnosti ili nacionalne sigurnosti te radi sprečavanja, istrage, otkrivanja i progona kaznenih djela. U takvim se slučajevima državljanina treće zemlje obavješćuje o bitnom sadržaju razloga odluke o vraćanju u svrhu pristupa djelotvornom pravnom sredstvu. Obveza obavješćivanja državljanina treće zemlje o bitnom sadržaju razloga ne uključuje obvezu otkrivanja klasificiranih podataka.

9. Zemlja ili zemlje vraćanja mogu se utvrditi u odluci o vraćanju ili na temelju članka 10. stavka 4. prije provedbe udaljavanja. Ako se državljanin treće zemlje odluči dobrovoljno vratiti u zemlju koja nije zemlja vraćanja ili zemlje vraćanja utvrđene u odluci o vraćanju ili odluci kojom se nalaže udaljavanje, ne zahtijeva se izdavanje nove odluke u kojoj se utvrđuje zemlja vraćanja.

10. Nadležna tijela ne sprečava se u tome da izdaju odluku o vraćanju ako postoji prepreka udaljavanju. Ako je zemlja vraćanja utvrđena u odluci o vraćanju, a utvrđena je opasnost od prisilnog udaljenja ili vraćanja, udaljavanje u tu zemlju vraćanja odgađa se u skladu s člankom 11. stavkom 1. točkom (a).

11. Državljaninu treće zemlje na zahtjev se dostavlja pisani ili usmeni prijevod glavnih elemenata odluke o vraćanju , uključujući informacije o dostupnim pravnim sredstvima na jeziku koji državljanin treće zemlje razumije ili se opravdano pretpostavlja da ga razumije. U tu svrhu nadležna tijela mogu, prema potrebi, koristiti standardizirane predloške za prevođenje ili alate za strojno potpomognuto ili strojno generirano prevođenje.

12. Odluka o vraćanju izdaje se istim aktom ili zasebnim aktom istodobno i zajedno s odlukom kojom se okončava zakoniti boravak državljanina treće zemlje ili bez nepotrebne odgode nakon toga i bez utjecaja na postupovne zaštitne mjere predviđene u poglavlju V. i drugim relevantnim odredbama prava Unije i međunarodnog prava.

13. Komisija najkasnije 17. travnja 2027. donosi provedbeni akt radi utvrđivanja obrasca „europski nalog za vraćanje”. Europski nalog za vraćanje uključuje glavne elemente odluke o vraćanju i, ako je relevantno, odluke kojom se nalaže udaljavanje. Taj se provedbeni akt donosi u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 47. stavka 2.

14. Nakon izdavanja odluke o vraćanju države članice koriste europski nalog za vraćanje i stavljaju ga na raspolaganje putem Schengenskog informacijskog sustava u skladu s Uredbom (EU) 2018/1860 .

15. Države članice i Komisija te relevantne agencije Unije, kao što je eu-LISA, do donošenja provedbenog akta iz stavka 13. počinju uspostavljati potrebne pravne i tehničke aranžmane, kako bi se europski nalog za vraćanje stavio na raspolaganje putem Schengenskog informacijskog sustava radi olakšavanja ispunjavanja obveze iz stavka 14. Komisija i relevantne agencije Unije, kao što je eu-LISA, prema potrebi podupiru države članice.

16. Komisija i relevantne agencije Unije, kao što je eu-LISA, do 17. listopada 2027. provode mjere radi osiguravanja mogućnosti automatiziranog postupanja s europskim nalogom za vraćanje kako bi primjena članka 7. bila učinkovitija.

17. Do 17. listopada 2027. države članice obavješćuju Komisiju o potrebnim pravnim i tehničkim aranžmanima uspostavljenima radi ispunjavanja obveze iz stavka 14.

Članak 6.

Iznimke od obveze izdavanja odluke o vraćanju

1. Nadležna tijela država članica mogu odlučiti da neće izdati odluku o vraćanju ako je državljanin treće zemlje s nezakonitim boravkom:

(a) transferiran u drugu državu članicu u skladu s postupkom predviđenim u članku 23.a Uredbe (EU) 2016/399;

(b) transferiran u drugu državu članicu na temelju bilateralnih sporazuma ili dogovora ili na temelju suradnje među državama članicama u skladu s člankom 42.;

(c) osoba čiji je nezakoniti boravak otkriven prilikom granične kontrole provedene pri izlasku na vanjskoj granici u skladu s člankom 8. Uredbe (EU) 2016/399 ili, u slučaju država članica koje nisu obvezane tom uredbom, jednakovrijednim kontrolama u skladu s nacionalnim pravom pri čemu se u najvećoj mogućoj mjeri izbjegava odgoda odlaska dotičnog državljanina treće zemlje.

2. Odluka o vraćanju ne izdaje se u slučajevima u kojima državljanin treće zemlje ima valjanu boravišnu dozvolu, vizu za dugotrajni boravak ili drugo odobrenje kojim se omogućuje pravo na boravak koje je izdala druga država članica.

3. U slučajevima iz stavka 2. ovog članka država članica na čijem državnom području državljanin treće zemlje nezakonito boravi zahtijeva da državljanin treće zemlje odmah ode na državno područje druge države članice. Ako državljanin treće zemlje ne postupi tako ili ako se njegov trenutni odlazak zahtijeva zbog razloga javnog poretka, javne sigurnosti ili nacionalne sigurnosti, država članica na čijem državnom području taj državljanin treće zemlje nezakonito boravi može zatražiti suradnju od drugih država članica na temelju članka 42. ili izdati odluku o vraćanju u skladu s člankom 5.

4. Odluka o vraćanju ne izdaje se u slučajevima u kojima se primjenjuje postupak utvrđen u članku 7.

Članak 7.

Priznavanje i izvršenje odluka o vraćanju koje je izdala druga država članica

1. Država članica u kojoj državljanin treće zemlje nezakonito boravi („država članica izvršenja”) može priznati i izvršiti izvršivu odluku o vraćanju i, ako je relevantno, odluku kojom se nalaže udaljavanje, koju je tom državljaninu treće zemlje izdala druga država članica („država članica izdavateljica”) u skladu s člankom 5. stavkom 1. i člankom 10. stavkom 3. To se izvršenje temelji na informacijama dostupnima u europskom nalogu za vraćanje i provodi se u skladu s nacionalnim pravilima i postupcima utvrđenima u članku 10.

2. Priznavanje ne mora biti u obliku upravnog postupka . Od država članica ne zahtijeva se donošenje upravnih odluka ili akata za potrebe priznavanja.

3. Ako ne prizna ili ne izvrši odluku o vraćanju ili odluku kojom se nalaže udaljavanje na temelju stavka 1. , ta država članica izdaje odluku o vraćanju podložno uvjetima utvrđenima u članku 5. odnosno odluku kojom se nalaže udaljavanje na temelju članka 10. stavka 3.

4. Ako država članica prizna ili izvrši odluku o vraćanju ili odluku kojom se nalaže udaljavanje na temelju stavka 1., ona suspendira udaljavanje ako su u državi članici izdavateljici suspendirani učinci odluke o vraćanju ili odluke kojom se nalaže udaljavanje te može izdati odluku o vraćanju podložno uvjetima utvrđenima u članku 5.

5. Ako država članica izdavateljica suspendira ili povuče odluku o vraćanju ili ako odluku o vraćanju poništi upravno tijelo ili sud, država članica izvršenja izdaje odluku o vraćanju podložno uvjetima utvrđenima u članku 5.

6. Država članica izdavateljica državi članici izvršenja na zahtjev dostavlja sve dostupne podatke i dokumente potrebne u svrhu vraćanja ili udaljavanja, u skladu s Uredbom (EU) 2018/1860 .

7. Primjenom ovog članka ne dovodi se u pitanje primjena iznimaka utvrđenih u članku 6.

8. *D*ržave članice do dana donošenja provedbenog akta iz članka 5. stavka 13. počinju poduzimati pripremne korake kojima bi se moglo olakšati priznavanje odluka o vraćanju ili odluka kojima se nalaže udaljavanje koje je izdala druga država članica, uključujući, ako je relevantno, pravne i tehničke aranžmane u svojim nacionalnim sustavima, promjene u nacionalnim informatičkim sustavima, relevantno osposobljavanje i aktivnosti pilot-projekata.

9. Komisija do 17. listopada 2029. ocjenjuje provedbu uzajamnog priznavanja iz stavka 1. ovoga članka, posebno kad je riječ o sljedećem:

(a) jesu li države članice uspostavile pravne i tehničke aranžmane iz članka 5. stavka 15. kojima se europski nalog za vraćanje stavlja na raspolaganje putem Schengenskog informacijskog sustava i jesu li ti aranžmani djelotvorni;

(b) jesu li države članice uspostavile pravne i tehničke aranžmane za osiguravanje automatiziranog postupanja s europskim nalogom za vraćanje iz članka 5. stavka 16.;

(c) djelotvornosti priznavanja i izvršenja odluka o vraćanju i odluka kojima se nalaže udaljavanje;

(d) opterećenju nacionalnih pravosudnih i upravnih sustava koje iz toga proizlazi; i

(e) rezultatima relevantnih aktivnosti osposobljavanja i pilot-projekata.

10. Na temelju ocjene iz stavka 9. Komisija, prema potrebi, podnosi zakonodavne prijedloge, uključujući sve ciljane izmjene kako bi se osigurala djelotvorna vraćanja, s ciljem uvođenja obveznog priznavanja i izvršenja izvršivih odluka o vraćanju i odluka kojima se nalaže udaljavanje koje je izdala druga država članica. Ako Komisija ne podnese prijedlog, obrazlaže razloge za to.

ODJELJAK 2.

ZABRANA ULASKA

Članak 8.

Izdavanje zabrane ulaska

1. Odluke o vraćanju popraćene su zabranom ulaska:

(a) kad državljanin treće zemlje podliježe udaljavanju u skladu s člankom 10.;

(b) kad nije postupljeno u skladu s obvezom napuštanja državnog područja država članica u rokovima utvrđenima u skladu s člankom 5.; ili

(c) kad državljanin treće zemlje predstavlja rizik za sigurnost u smislu članka 13.

2. U slučajevima koji nisu oni navedeni u stavku 1. nadležna tijela mogu odluku o vraćanju ili odluku kojom se nalaže udaljavanje popratiti zabranom ulaska uzimajući u obzir relevantne okolnosti, a posebno razinu suradnje državljanina treće zemlje.

3. Zabrana ulaska izdaje se kao dio odluke o vraćanju ili kao dio odluke kojom se nalaže udaljavanje ili zasebno u pisanom obliku. Zabrana ulaska priopćuje se državljaninu treće zemlje na jeziku koji razumije ili se opravdano pretpostavlja da ga razumije. U tu svrhu nadležna tijela mogu, prema potrebi, koristiti standardizirane predloške za prevođenje ili alate za strojno potpomognuto ili strojno generirano prevođenje.

4. Nadležna tijela mogu izreći zabranu ulaska bez izdavanja odluke o vraćanju državljaninu treće zemlje koji nezakonito boravi na državnom području država članica i čiji je nezakoniti boravak otkriven prilikom granične kontrole provedene pri izlasku u skladu s člankom 8. Uredbe (EU) 2016/399 ili, u slučaju država članica koje nisu obvezane tom uredbom, jednakovrijednih kontrola u skladu s nacionalnim pravom. Zabrana ulaska u tim slučajevima može se izreći i priopćiti nakon što je državljanin treće zemlje napustio državno područje država članica, pri čemu se u najvećoj mogućoj mjeri izbjegava odgoda odlaska dotičnog državljanina treće zemlje.

5. Ako državljanin treće zemlje s nezakonitim boravkom napusti državno područje država članica prije izdavanja odluke o vraćanju, nadležna tijela mogu izreći zabranu ulaska bez izdavanja odluke o vraćanju.

6. Ako su razlozi za izdavanje zabrane ulaska nastali nakon izdavanja odluke o vraćanju, nadležna tijela mogu izreći zabranu ulaska bez izdavanja nove odluke o vraćanju.

7. Nadležna tijela mogu se suzdržati od izdavanja zabrane ulaska u pojedinačnim slučajevima iz humanitarnih razloga, ako je državljanin treće zemlje žrtva trgovanja ljudima ili ako državljanin treće zemlje propisno surađuje s nadležnim tijelima, među ostalim tako što se upiše u program vraćanja i reintegracije.

8. Trajanje zabrane ulaska utvrđuje se s obzirom na sve relevantne okolnosti pojedinačnog slučaja do najviše 10 godina. Ne dovodeći u pitanje članak 13. stavak 5. točku (a), zabrana ulaska može se izdati na najviše 20 godina iz propisno obrazloženih razloga kad god se smatra da je potrebno državljanina treće zemlje spriječiti da uđe na državno područje država članica.

9. Razdoblje zabrane ulaska počinje od datuma na koji je državljanin treće zemlje napustio državno područje država članica.

Članak 9.

Ukidanje, suspenzija ili skraćivanje trajanja zabrane ulaska

1. Nadležno tijelo države članice izdavateljice može zabranu ulaska ukinuti, suspendirati ili skratiti njezino trajanje ako državljanin treće zemlje dokaže da se dobrovoljno vratio, ne dovodeći u pitanje stavke 2. i 3.

2. Nadležno tijelo države članice izdavateljice može, ako to smatra primjerenim, zabranu ulaska ukinuti, suspendirati ili skratiti njezino trajanje u opravdanim pojedinačnim slučajevima, među ostalim iz humanitarnih razloga, uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti, ne dovodeći u pitanje stavak 3.

3. Državljanin treće zemlje može podnijeti propisno obrazložen zahtjev za ukidanje, suspenziju ili skraćivanje trajanja zabrane ulaska, pod uvjetom da je državljanin treće zemlje napustio državno područje država članica, ne dovodeći u pitanje stavak 4.

4. Državljanin treće zemlje kojem je izdana zabrana ulaska dulja od 10 godina u skladu s člankom 8. stavkom 8. ili člankom 13. stavkom 5. točkom (a) može 10 godina nakon napuštanja državnog područja država članica zatražiti od države članice izdavateljice da preispita treba li zabranu ulaska ukinuti, suspendirati ili skratiti, uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti, među ostalim, ako je relevantno, predstavlja li državljanin treće zemlje i dalje rizik za sigurnost u smislu članka 13. te je li zabrana ulaska i dalje potrebna kako bi se spriječio ulazak državljanina treće zemlje na državno područje država članica. Zahtjev za preispitivanje mora biti propisno obrazložen.

5. Države članice mogu ukidanje zabrane ulaska uvjetovati nadoknadom troškova udaljavanja državljanina treće zemlje.

ODJELJAK 3.

IZVRŠENJE VRAĆANJA

Članak 10.

Udaljavanje

1. Države članice poduzimaju sve potrebne mjere za udaljavanje državljanina treće zemlje koji podliježe odluci o vraćanju ili odluci kojom se nalaže udaljavanje ako:

(a) državljanin treće zemlje nije ispunio obvezu napuštanja državnog područja država članica u skladu s člankom 5.;

(b) državljanin treće zemlje ne surađuje s nadležnim tijelima;

(c) državljanin treće zemlje obuhvaćen je područjem primjene članka 13.;

(d) državljanin treće zemlje se bez odobrenja preseli u drugu državu članicu, među ostalim tijekom roka utvrđenog u skladu s člankom 5.;

(e) nadležna tijela smatraju da je udaljavanje potrebno i razmjerno, kako je predviđeno nacionalnim pravom, iz razloga koji nisu razlozi navedeni u točkama od (a) do (d).

2. Ova Uredba ne sprečava države članice da dopuste ili olakšaju dobrovoljni povratak državljanina treće zemlje koji inače podliježe udaljavanju na temelju stavka 1., posebno ako se smatra da to dovodi do bržeg i djelotvornijeg vraćanja.

3. Nadležna tijela mogu izdati odluku kojom se nalaže udaljavanje bilo kojem državljaninu treće zemlje koji podliježe vraćanju. Ako se izdaje odluka kojom se nalaže udaljavanje, ona se izdaje u pisanom obliku, a može biti dio iste odluke kao odluka o vraćanju ili zaseban upravni ili sudski akt ili odluka ili dio druge upravne ili sudske odluke.

4. Ako zemlja vraćanja još nije utvrđena ili ako se razlikuje od prethodno utvrđene zemlje vraćanja, nadležno tijelo u odluci o vraćanju ili u odluci kojom se nalaže udaljavanje prije provedbe udaljavanja utvrđuje jednu ili više zemalja vraćanja.

5. Ako je izdana odluka kojom se nalaže udaljavanje, u njoj se navode činjenični i pravni razlozi. Državljanina treće zemlje obavješćuje se o dostupnim pravnim sredstvima i rokovima za njihovo korištenje. Državljaninu treće zemlje priopćuje se odluka kojom se nalaže udaljavanje što je prije moguće u skladu s nacionalnim pravom države članice izdavateljice.

6. Ako je izdana odluka kojom se nalaže udaljavanje, državljaninu treće zemlje na zahtjev se dostavlja pisani ili usmeni prijevod glavnih elemenata te odluke, uključujući informacije o raspoloživim pravnim sredstvima, na jeziku koji državljanin treće zemlje razumije ili se opravdano pretpostavlja da ga razumije. U tu svrhu nadležna tijela mogu, prema potrebi, koristiti standardizirane predloške za prevođenje ili alate za strojno potpomognuto ili strojno generirano prevođenje.

7. Kad državljanin treće zemlje navede ili tijela države članice postanu svjesna relevantnih naznaka da bi se udaljavanjem povrijedilo načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja, nadležna tijela upućuju državljanina treće zemlje na odgovarajući postupak, uključujući, ako je primjenjivo, postupak azila u skladu s Uredbom (EU) 2024/1348, ili, u slučaju država članica koje nisu obvezane tom uredbom, u skladu s jednakovrijednim odredbama ako su unijele takve odredbe u nacionalno pravo, ili procjenjuju u skladu s nacionalnim pravom je li udaljavanje u skladu s načelom zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja. Dotični državljanin treće zemlje što je prije moguće iznosi sve relevantne informacije koje se odnose na njegove osobne okolnosti kako bi potkrijepio svoju tvrdnju da bi se udaljavanjem povrijedilo načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja. Nadležna tijela mogu se osloniti na bilo koju prethodnu procjenu opasnosti od prisilnog udaljenja ili vraćanja tog državljanina treće zemlje ili je uzeti u obzir. Svaka daljnja procjena da postoji opasnost od prisilnog udaljenja ili vraćanja daje se samo ako su relevantne informacije potkrijepljene.

8. Države članice mogu odlučiti da načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja može ocijeniti tijelo koje nije nadležno tijelo koje izdaje ili izvršava odluku o vraćanju.

9. Prisilne mjere poduzete radi osiguravanja udaljavanja moraju biti potrebne i razmjerne, a ni u kojem slučaju ne smiju prijeći prag razumne sile. Provode se u skladu s nacionalnim pravom koje poštuje temeljna prava i uz poštovanje dostojanstva i fizičkog integriteta dotičnog državljanina treće zemlje.

10. Prilikom provođenja udaljavanja zračnim putem države članice uzimaju u obzir zajedničke smjernice koje se odnose na sigurnosne odredbe o zajedničkom udaljavanju zračnim putem utvrđene u Prilogu Odluci Vijeća 2004/573/EZ ([28]).

Članak 11.

Uvjeti za odgodu udaljavanja

1. Udaljavanje u skladu s člankom 10. odgađa se u sljedećim okolnostima:

(a) kad bi povrijedilo načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja; ili

(b) kad je i sve dok je na snazi suspenzija odluke o vraćanju u skladu s člankom 28.

2. Udaljavanje u skladu s člankom 10. može se odgoditi uzimajući u obzir posebne okolnosti pojedinačnog slučaja. Ako postoji opasnost od bijega, mogu se primijeniti dodatne mjere u skladu sa stavkom 7. ovog članka.

3. Ako državljanin treće zemlje zatraži odgodu udaljavanja, zahtjev mora biti propisno obrazložen.

([28]) Odluka Vijeća 2004/573/EZ od 29. travnja 2004. o organizaciji zajedničkih letova za udaljavanje, s državnog područja dviju ili više država članica, državljana trećih zemalja protiv kojih su doneseni pojedinačni nalozi za udaljavanje (SL L 261, 6.8.2004., str. 28., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2004/573/oj).

4. Države članice državljaninu treće zemlje dostavljaju pisanu potvrdu o odgodi u skladu sa stavkom 1. ili 2. te o njegovim pravima tijekom odgode. Državljaninu treće zemlje prijevod potvrde može se usmeno pružiti na jeziku koji razumije ili se opravdano pretpostavlja da ga razumije, među ostalim korištenjem usluga usmenog prevođenja.

5. Odgoda udaljavanja preispituje se u slučaju promjene relevantnih okolnosti.

6. U pogledu situacije državljanina treće zemlje tijekom razdobljâ na koja je udaljavanje odgođeno, uključujući usklađenost državljanina treće zemlje s obvezama utvrđenima u ovoj Uredbi, uzima se u obzir sljedeće:

(a) osnovne potrebe;

(b) jedinstvo obitelji s članovima obitelji koji se nalaze na državnom području države članice;

(c) hitna zdravstvena zaštita i osnovno liječenje bolesti;

(d) pristup osnovnom obrazovnom sustavu za maloljetnike, ovisno o trajanju njihova boravka;

(e) posebne potrebe ranjivih osoba.

7. Ako je udaljavanje odgođeno, mjere iz članaka 18., 23. i 29. mogu se primijeniti kad su ispunjeni uvjeti.

Članak 12.

Praćenje udaljavanja

Države članice predviđaju neovisan sustav praćenja udaljavanja. Države članice mogu se osloniti na postojeće mehanizme praćenja, kao što su strukture i stručno znanje uspostavljeni na temelju Uredbe (EU) 2024/1356 kako je relevantno za potrebe ovog članka.

Članak 13.

Vraćanje državljana trećih zemalja koji predstavljaju rizik za sigurnost

1. Ovaj se članak primjenjuje na državljane trećih zemalja:

(a) ako predstavljaju prijetnju javnom poretku, javnoj sigurnosti ili nacionalnoj sigurnosti, među ostalim ako za njih postoji upozorenje na temelju članka 24. stavka 1. točke (a) Uredbe (EU) 2018/1861 Europskog parlamenta i Vijeća ([29]);

(b) ako postoje razumne naznake za vjerovati da su počinili teško kazneno djelo iz članka 2. stavka 2. Okvirne odluke Vijeća 2002/584/PUP ([30]) ili su počinili kazneno djelo za koje je prema nacionalnom pravu propisana kazna oduzimanja slobode u trajanju od najmanje dvije godine ili su počinili više kaznenih djela za koja je prema nacionalnom pravu propisana kazna oduzimanja slobode u trajanju od najmanje jedne godine;

([29]) Uredba (EU) 2018/1861 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. studenoga 2018. o uspostavi, radu i upotrebi Schengenskog informacijskog sustava (SIS) u području granične kontrole i o izmjeni Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma te o izmjeni i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1987/2006 (SL L 312, 7.12.2018., str. 14., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1861/oj).

([30]) Okvirna odluka Vijeća 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica - Izjave određenih država članica u vezi s donošenjem Okvirne odluke (SL L 190, 18.7.2002., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2002/584/oj).

(c) ako postoje razumne naznake da su uključeni u bilo koje kazneno djelo iz Direktive (EU) 2017/541 Europskog parlamenta i Vijeća ([31]);

(d) ako postoje razumne naznake da namjeravaju počiniti kazneno djelo iz točaka (b) i (c) ovog stavka na državnom području države članice;

(e) ako postoje razumne naznake da predstavljaju bilo koju drugu sigurnosnu prijetnju kako je utvrđeno nacionalnim pravom.

2. Stavak 1. točke (b), (c) i (d) primjenjuje se i na državljane trećih zemalja ako postoje razumne naznake da su poticali ili na drugi način sudjelovali u počinjenju kaznenih djela ili djela navedenih u tim točkama.

3. Državljani trećih zemalja obuhvaćeni područjem primjene ovog članka podliježu udaljavanju u skladu s člankom 10.

4. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se odluke o vraćanju koje se odnose na državljane trećih zemalja obuhvaćene područjem primjene ovog članka rješavaju i izvršavaju kao prioritet.

5. Odstupajući od relevantnih odredaba ove Uredbe, državljani trećih zemalja obuhvaćeni područjem primjene ovog članka mogu:

(a) podlijegati zabrani ulaska izdanoj u skladu s člankom 8. koja premašuje najdulje trajanje predviđeno u članku 8. stavku 8. ili zabrani ulaska na neodređeno vrijeme ako je to opravdano i razmjerno riziku za sigurnost koji predstavlja državljanin treće zemlje; u takvim se slučajevima primjenjuje članak 9. stavak 4.;

(b) biti zadržani u skladu s člankom 29. stavkom 3. točkom (c);

(c) biti zadržani u zatvorima i, u mjeri u kojoj je to moguće, biti odvojeni od ostalih zatvorenika;

(d) biti zadržani na dodatna razdoblja dulja od najduljeg trajanja iz članka 30. stavka 3. koja određuje sud uzimajući u obzir okolnosti pojedinačnog slučaja i koja podliježu preispitivanju suda najmanje svaka tri mjeseca.

6. Kad se na prijetnju javnom poretku, javnoj sigurnosti ili nacionalnoj sigurnosti koju predstavljaju državljani trećih zemalja iz stavka 1. točke (a) ne može djelotvorno odgovoriti na temelju ovog članka, države članice mogu predvidjeti druge mjere na temelju nacionalnog prava. Države članice, pri donošenju relevantne odluke, osiguravaju da je mjera potrebna i razmjerna s obzirom na ozbiljnost te prijetnje ili opasnosti koju predstavlja dotična osoba.

7. Države članice mogu se osloniti na postojeću temeljitu sigurnosnu procjenu svih relevantnih okolnosti koju su nadležna tijela provela u prethodnim fazama, među ostalim u kontekstu postupaka azila, izdavanja viza i nadzora državne granice, uključujući dubinske provjere.

([31]) Direktiva (EU) 2017/541 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2017. o suzbijanju terorizma i zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/475/PUP i o izmjeni Odluke Vijeća 2005/671/PUP (SL L 88, 31.3.2017., str. 6., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/541/oj).

Članak 14.

Vraćanje u treću zemlju s kojom postoji sporazum ili dogovor

1. Vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom u zemlju vraćanja iz članka 3. točke 3. podtočke (g) zahtijeva sklapanje sporazuma ili dogovora s tom trećom zemljom. Takav sporazum ili dogovor može se sklopiti samo s trećom zemljom u kojoj se poštuju međunarodni standardi i načela u području ljudskih prava u skladu s međunarodnim pravom, uključujući načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja.

2. U sporazumu ili dogovoru sklopljenom na temelju stavka 1. utvrđuje se sljedeće:

(a) postupci koji se primjenjuju na vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom iz država članica u zemlju vraćanja iz članka 3. točke 3. podtočke (g);

(b) uvjeti boravka državljanina treće zemlje u zemlji vraćanja iz članka 3. točke 3. podtočke (g), uključujući odgovarajuće obveze i odgovornosti stranaka tog sporazuma ili dogovora;

(c) obveze treće zemlje iz stavka 1. druge rečenice;

(d) posljedice kršenja tog sporazuma ili dogovora ili znatne promjene koja negativno utječe na situaciju u zemlji vraćanja iz članka 3. točke 3. podtočke (g).

3. Ako se sporazumom ili dogovorom sklopljenim na temelju stavka 1. ovog članka predviđa daljnje vraćanje u zemlju vraćanja iz članka 3. stavka 3. točaka od (a) do (d), u tom se sporazumu ili dogovoru, uz stavak 2. ovog članka, utvrđuje sljedeće:

(a) posljedice u slučaju da daljnje vraćanje nije moguće;

(b) odgovarajuće obveze i odgovornosti stranaka tog sporazuma ili dogovora;

(c) posljedice znatne promjene koja negativno utječe na situaciju u zemlji vraćanja iz članka 3. točke 3. podtočke (g);

(d) neovisno tijelo ili mehanizam za praćenje djelotvorne primjene sporazuma ili dogovora.

Sporazum ili dogovor na temelju prvog podstavka ovog stavka može uključivati uvjete zadržavanja u zemlji vraćanja iz članka 3. točke 3. podtočke (g).

4. Države članice u odgovarajućem trenutku obavješćuju relevantne države članice o pregovorima o sporazumu ili dogovoru iz stavka 1. s trećom zemljom koja graniči s tim državama članicama. Države članice obavješćuju Komisiju i druge države članice o svim bilateralnim ili multilateralnim sporazumima ili dogovorima sklopljenima u skladu sa stavkom 1. prije no što stupe na snagu ili, ako se određeni sporazum ili dogovor primjenjuje privremeno, prije početka njegove privremene primjene. Komisiju i druge države članice obavješćuje se i o svim naknadnim izmjenama ili prestanku takvih sporazuma ili dogovora.

5. Maloljetnici bez pratnje ne smiju biti vraćeni u zemlju vraćanja iz članka 3. točke 3. podtočke (g) na temelju sporazuma ili dogovora iz stavka 1. ovog članka.

ODJELJAK 4.

VRAĆANJE MALOLJETNIKA

Članak 15.

Najbolji interes djeteta

Pri primjeni ove Uredbe najbolji interes djeteta primarni je cilj.

Članak 16.

Procjena dobi maloljetnika

1. Ako kao rezultat izjava državljanina treće zemlje, dostupne dokazne dokumentacije ili drugih relevantnih pokazatelja postoje dvojbe o tome je li taj državljanin treće zemlje maloljetnik, nadležno tijelo može provesti procjenu dobi u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom. Za potrebe takve procjene dobi nadležno tijelo može uzeti u obzir postupak iz članka 25. Uredbe (EU) 2024/1348.

2. Nadležno tijelo može se osloniti na postojeću procjenu dobi provedenu u prethodnim fazama postupka vraćanja ili u okviru drugih relevantnih postupaka.

3. Država članica može priznati rezultate procjene dobi druge države članice ako je ta procjena dobi provedena u skladu s pravom Unije.

4. Odbijanje sudjelovanja u procjeni dobi, uključujući liječnički pregled, ne sprečava nadležno tijelo da nastavi postupak vraćanja. Takvo odbijanje može se smatrati samo oborivom pretpostavkom da državljanin treće zemlje nije maloljetnik.

Članak 17.

Vraćanje maloljetnika bez pratnje

1. Pomoć odgovarajućih tijela koja nisu tijela koja izvršavaju prisilno vraćanje pruža se u skladu s najboljim interesom djeteta.

2. Zastupnik ili osoba određena za zaštitu najboljeg interesa djeteta imenuje se sa zadaćom da u postupku vraćanja zastupa maloljetnika bez pratnje, pomaže mu i djeluje u njegovo ime, ovisno o slučaju. Osigurava se da je imenovani zastupnik odgovarajuće osposobljen za komunikaciju prilagođenu djeci i komunikaciju prilagođenu dobi te da može komunicirati, uključujući s pomoću usluga usmenog prevođenja, na jeziku koji maloljetnik razumije ili se opravdano pretpostavlja da ga razumije. Ta osoba može biti osoba određena da djeluje kao zastupnik na temelju Direktive (EU) 2024/1346 Europskog parlamenta i Vijeća ([32]) ako je određena u skladu s člankom 27. te direktive.

3. Maloljetnika bez pratnje saslušava se izravno ili preko zastupnika ili osobe iz stavka 2., među ostalim u kontekstu utvrđivanja najboljeg interesa djeteta. Najkasnije prije udaljavanja maloljetnika bez pratnje s državnog područja države članice, tijela te države članice uvjeravaju se da će maloljetnik bez pratnje biti vraćen članu njegove obitelji, imenovanom skrbniku ili odgovarajućem prihvatnom objektu u zemlji vraćanja.

([32]) Direktiva (EU) 2024/1346 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o utvrđivanju standarda za prihvat tražitelja međunarodne zaštite (SL L, 2024/1346, 22.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj).

POGLAVLJE III.

OBVEZE DRŽAVLJANINA TREĆE ZEMLJE

Članak 18.

Obveza suradnje

1. Državljani trećih zemalja postupaju u skladu s obvezom napuštanja državnog područja država članica i obvezni su surađivati s nadležnim tijelima država članica u svim fazama postupka vraćanja.

2. Državljani trećih zemalja bez nepotrebne odgode nadležnim tijelima dostavljaju informacije o svim promjenama svoje pojedinačne situacije relevantnima za potrebe ove Uredbe.

3. Ne dovodeći u pitanje obvezu napuštanja državnog područja država članica, državljani trećih zemalja:

(a) moraju ostati dostupni nadležnim tijelima na državnom području države članice nadležne za postupak vraćanja kojem podliježu državljani trećih zemalja, ne smiju pobjeći, među ostalim u drugu državu članicu, te se moraju pojaviti na polasku prijevoza za vraćanje kako je odredilo nadležno tijelo;

(b) ne smiju fizički ni verbalno ometati vraćanje;

(c) moraju bez nepotrebne odgode dostaviti sve informacije i fizičke i digitalne dokumente i dokumentaciju, uključujući njihove kopije i elektroničke zapise, a koji su relevantni za utvrđivanje ili provjeru identiteta ili nacionalnosti ili su na drugi način relevantni u okviru postupka vraćanja, a koje posjeduju ili je razumno pretpostaviti da ih mogu pribaviti, osobito dostavljanjem identifikacijske ili putne isprave nadležnim tijelima ili suradnjom u postupku pribavljanja identifikacijske ili putne isprave;

(d) ne smiju uništiti, uskratiti ili na drugi način ukloniti informacije, dokumente i dokumentaciju iz točke (c), koristiti pseudonime s namjerom prijevare, davati druge lažne informacije u usmenom ili pisanom obliku ili na drugi način dovoditi tijela u zabludu ili prijevarom se protiviti postupku vraćanja;

(e) moraju pružiti objašnjenje u slučaju da ne posjeduju identifikacijsku ili putnu ispravu;

(f) moraju dostaviti informacije o trećim zemljama kroz koje su prošli, rutama putovanja koje su koristili ili drugim trećim zemljama s kojima mogu imati druge veze koje bi mogle olakšati vraćanje;

(g) moraju pružiti biometrijske podatke kako su definirani u pravu Unije i nacionalnom pravu, među ostalim u članku 2. stavku 1. točki (s) Uredbe (EU) 2024/1358 Europskog parlamenta i Vijeća ([33]);

(h) moraju se pridržavati zahtjeva u pogledu putovanja prijevoznika i uvjeta za ulazak tijela trećih zemalja, uključujući zdravstvene zahtjeve, kada se takvi zahtjevi općenito nameću međunarodnim putnicima;

([33]) Uredba (EU) 2024/1358 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o uspostavi sustava „Eurodac" za usporedbu biometrijskih podataka radi djelotvorne primjene uredaba (EU) 2024/1351 i (EU) 2024/1350 Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Vijeća 2001/55/EZ te radi utvrđivanja identiteta državljana treće zemlje i osoba bez državljanstva s nezakonitim boravkom i o zahtjevima tijela za izvršavanje zakonodavstva država članica i Europola za usporedbu s podacima iz Eurodaca u svrhu izvršavanja zakonodavstva, o izmjeni uredaba (EU) 2018/1240 i (EU) 2019/818 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 603/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L, 2024/1358, 22.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj).

(i) moraju pružiti, kad to zatraže nadležna tijela, precizne podatke za kontakt, uključujući trenutačno boravište, adresu, telefonski broj na kojem su dostupni i, ako je imaju, svoju e-adresu;

(j) moraju bez nepotrebne odgode dostaviti informacije o eventualnim promjenama podataka za kontakt iz točke (i);

(k) moraju postupiti u skladu sa svim mjerama izrečenima na temelju članka 20. stavka 1. i članka 23. stavka 1. tijekom cijelog postupka vraćanja;

(l) moraju dostaviti sve potrebne informacije i izjave u kontekstu zahtjeva podnesenih nadležnim tijelima relevantnih trećih zemalja radi pribavljanja putnih isprava i prema potrebi surađivati s tim tijelima trećih zemalja;

(m) moraju se pojaviti osobno ili putem videokonferencije, kako to zahtijevaju nadležna tijela, pred nadležnim nacionalnim tijelima ili tijelima trećih zemalja na lokaciji koju su ta tijela navela radi pribavljanja putnih isprava i utvrđivanja njihova identiteta ili državljanstva;

(n) ako to zahtijevaju nadležna tijela, moraju sudjelovati u savjetovanju o vraćanju i reintegraciji;

(o) moraju se pridržavati drugih relevantnih dodatnih mjera u vezi s vraćanjem u skladu s nacionalnim pravom.

Obvezama nametnutima državljaninu treće zemlje na temelju ovog članka ne dovode se u pitanje obveze i mjere koje nisu povezane s vraćanjem, a predviđene su nacionalnim pravom.

4. Informacije, dokumenti i dokumentacija ili, ako nisu dostupni, njihove preslike i elektroničke zapise, iz stavka 3. točke (c) posebno uključuju izjave državljana trećih zemalja i svu dokumentaciju koju posjeduju, a koje se odnose na:

(a) njihovo ime, datum i mjesto rođenja, spol i državljanstvo ili državljanstva ili činjenicu da su osobe bez državljanstva;

(b) članove njihovih obitelji i druge osobne podatke državljanina treće zemlje ako je to relevantno za provedbu postupka vraćanja ili za utvrđivanje zemlje vraćanja;

(c) vrstu, broj, razdoblje valjanosti i zemlju izdavanja svih osobnih ili putnih isprava državljana trećih zemalja ili drugih dokumenata koje su dostavili, a koje nadležno tijelo smatra relevantnima za potrebe njihove identifikacije, provođenja postupka vraćanja te za utvrđivanje zemlje vraćanja;

(d) sve boravišne dozvole ili druga odobrenja kojima im se omogućuje pravo boravka koje je izdala druga država članica ili treća zemlja;

(e) sve odluke o vraćanju, odluke kojima se nalaže udaljavanje ili zabrane ulaska koje je izdala druga država članica;

(f) zemlju ili zemlje i mjesto ili mjesta prethodnog boravišta, rute putovanja, zemlje kroz koje su prošli i putnu dokumentaciju.

5. Ako nadležna tijela odluče zadržati bilo koji dokument potreban za vraćanje kako je navedeno u stavku 3. točki (c), osiguravaju da državljanin treće zemlje bez nepotrebne odgode primi presliku ili drugi odgovarajući dokaz zadržavanja dokumenata. U slučaju dobrovoljnog povratka nadležna tijela državljaninu treće zemlje vraćaju takve dokumente u trenutku odlaska ili po dolasku u treću zemlju.

6. Državljanin treće zemlje mora se moći kontaktirati sredstvima komunikacije kako su definirana u nacionalnom pravu. Države članice u nacionalnom pravu utvrđuju način komunikacije i trenutak u kojem se smatra da je državljanin treće zemlje primio obavijest i da mu je obavijest priopćena ili upotrebljavaju digitalne sustave koje su države članice ili Unija razvile i/ili podržavaju za potrebe takve komunikacije.

Članak 19.

Opasnost od bijega

1. Osim ako se dokaže suprotno, opasnost od bijega u pojedinačnom slučaju postoji kada je ispunjen jedan ili više sljedećih kriterija:

(a) državljanin treće zemlje je bez dozvole ušao ili se preselio na državno područje države članice, među ostalim nakon tranzita kroz treću zemlju, ili to pokušava učiniti;

(b) državljanin treće zemlje podliježe odluci o vraćanju koju je izdala država članica koja nije ona na čijem državnom području trenutačno nezakonito boravi, među ostalim kako je otkriveno putem upozorenja unesenih u Schengenski informacijski sustav u skladu s Uredbom (EU) 2018/1860;

(c) državljanin treće zemlje ne postupa u skladu s jednom ili više mjera izrečenih u skladu s člankom 20. stavkom 1. i člankom 22.. ili izražava ili pokazuje namjeru da to učini;

(d) državljanin treće zemlje ponovno je ušao na državno područje država članica kršeći time valjanu zabranu ulaska.

2. U slučajevima koji nisu obuhvaćeni stavkom 1. opasnost od bijega utvrđuje se na temelju ukupne procjene okolnosti pojedinačnog slučaja. Procjena uzima u obzir jedan ili više sljedećih kriterija kada je riječ o dotičnom državljaninu treće zemlje s nezakonitim boravkom:

(a) nepostojanje prebivališta, boravišta ili pouzdane adrese;

(b) nepoštovanje obveze napuštanja državnog područja država članica unutar roka za odlazak utvrđenog u skladu s člankom 5. stavkom 2. točkom (a);

(c) postojanje razloga, ako je odlazak neminovan, zbog kojih se vjeruje da državljanin treće zemlje namjerava prekršiti obvezu suradnje iz članka 18. stavka 3. točke (a);

(d) korištenje lažnih ili krivotvorenih osobnih ili putnih isprava, boravišnih dozvola ili viza ili dokumenata koji opravdavaju uvjete za ulazak, uništavanje ili drukčije uklanjanje takvih dokumenata, korištenje pseudonima s namjerom prijevare, davanje drugih lažnih informacija u usmenom ili pisanom obliku ili protivljenje postupku vraćanja ili postupku ponovnog prihvata na drugi prijevarni način;

(e) neprisustvovanje savjetovanju o vraćanju i reintegraciji, ako to zahtijevaju nadležna tijela;

(f) izostanak socijalne integracije, posebno zbog nepostojanja obiteljskih veza, te nedostatna sredstva za život;

(g) nepoštovanje obveze na temelju članka 18. stavka 3. točaka od (a) do (d), (f), (h), (k), (l) i (m), uključujući nesuradnju u pribavljanju putnih isprava;

(h) druge kriterije osim onih utvrđenih u točkama od (a) do (g) ako su predviđeni nacionalnim pravom.

POGLAVLJE IV.

MJERE ZA PROMICANJE VRAĆANJA I ALTERNATIVE ZADRŽAVANJU

Članak 20.

Dostupnost za postupak vraćanja

1. U svrhu pripreme i osiguravanja djelotvornog vraćanja ili daljnjeg poticanja ispunjavanja obveza odlaska i suradnje, države članice mogu državljaninu treće zemlje izreći jednu ili više sljedećih mjera:

(a) obvezu ostajanja na geografskom području unutar državnog područja države članice na kojem se mogu slobodno kretati;

(b) obvezu boravka na određenoj adresi ili mjestu koje su odredila nadležna tijela;

(c) obvezu pojavljivanja pred nadležnim tijelima u određeno vrijeme uživo ili drugim sredstvima kako je određeno nacionalnim pravom;

(d) druge mjere osim onih navedenih u točkama od (a) do (c) ako je to predviđeno nacionalnim pravom.

2. Svaka mjera iz stavka 1. primjenjuje se samo u mjeri u kojoj je u skladu s posebnim potrebama ranjivih osoba i najboljim interesom djeteta.

3. Mjere iz stavka 1. mogu se izreći i državljanima trećih zemalja koji se ne mogu udaljiti, ako ne surađuju s nadležnim tijelima.

4. Nadležna tijela državljaninu treće zemlje na zahtjev mogu odobriti da se privremeno ne pridržava mjere iz stavka 1.

5. Državljanin treće zemlje obavješćuje se o odobrenju odnosno neodobrenju u skladu sa stavkom 4.

6. Od državljanina treće zemlje ne zahtijeva se da zatraži dopuštenje za prisustvovanje sastancima s tijelima i sudovima u skladu sa stavkom 4. ako bi se time inače kršile obveze iz stavka 1. i ako je njegova prisutnost na njima potrebna. Državljanin treće zemlje unaprijed obavješćuje nadležna tijela o takvim sastancima.

7. Odluke donesene u skladu sa stavkom 1. točkama (b) i (c) donose se u pisanom obliku, razmjerne su i uzimaju u obzir posebne okolnosti dotičnog državljanina treće zemlje.

8. Državljanin treće zemlje obavješćuje se o svakoj odluci o primjeni mjera iz stavka 1. ovog članka i o posljedicama nepoštovanja te odluke, uključujući zadržavanje na temelju članka 29.

Članak 21.

Istražne mjere

1. Ne dovodeći u pitanje istražne mjere iz drugih razloga koji nisu povezani s vraćanjem u skladu s nacionalnim pravom, nadležna tijela država članica mogu, ako je to potrebno, razmjerno i propisno opravdano u svrhu pripreme ili osiguravanja djelotvornog vraćanja:

(a) pretražiti državljanina treće zemlje i, podložno prethodnom sudskom nalogu ili, u skladu s relevantnim nacionalnim pravom, administrativnom nalogu ako je to potrebno, razmjerno i propisno opravdano hitnošću takve pretrage, njegovo boravište ili druge relevantne prostore;

(b) poduzeti administrativne mjere u svrhu osiguravanja usklađenosti s obvezom pružanja biometrijskih podataka kako je utvrđeno u nacionalnom pravu, uključujući otiske prstiju, što bi moglo uključivati mogućnost upotrebe sredstava prisile kao krajnje mjere ako državljanin treće zemlje ne pruži biometrijske podatke kako se zahtijeva člankom 18. stavkom 3. točkom (g);

(c) pretražiti i oduzeti osobne stvari, elektroničke uređaje i druge relevantne predmete;

(d) naložiti druge istražne mjere ako je to predviđeno nacionalnim pravom.

2. Sve istražne mjere na temelju stavka 1. točaka (a), (b) i (c) mogu se provesti bez pristanka dotičnog državljanina treće zemlje.

3. Svim istražnim mjerama naloženima u skladu sa stavkom 1. točkama (a), (b) i (c) moraju se poštovati temeljna prava te one podliježu zaštitnim mjerama i pravnim sredstvima predviđenima u pravu Unije i nacionalnom pravu.

Članak 22.

Posljedice u slučaju nepoštovanja obveze suradnje

U slučaju nepoštovanja obveze suradnje kako je utvrđena u članku 18. stavku 1. i zahtjevâ utvrđenih u članku 18. stavku 3., države članice dotičnom državljaninu treće zemlje izriču jednu ili više mjera iz članka 20. stavka 1. i mogu izreći jednu ili više sljedećih mjera koje moraju biti djelotvorne i razmjerne:

(a) odbijanje ili smanjenje određenih davanja i naknada, ako je predviđeno u nacionalnom pravu, osim ako bi to dovelo do toga da državljanin treće zemlje ne može zadovoljiti svoje osnovne potrebe;

(b) odbijanje ili smanjenje poticaja odobrenih za promicanje dobrovoljnog povratka, uključujući odbijanje ili smanjenje pomoći u programima vraćanja i reintegracije na temelju članka 44. stavka 3.;

(c) odbijanje ili ukidanje radne dozvole, ako je to predviđeno nacionalnim pravom;

(d) produljenje trajanja zabrane ulaska do primjenjivog najduljeg trajanja predviđenog u članku 8. stavku 8.;

(e) kaznene sankcije, uključujući kaznu zatvora, ako je to predviđeno nacionalnim pravom;

(f) novčane kazne;

(g) druge mjere ili posljedice koje nisu one iz točaka od (a) do (f), ako je to predviđeno nacionalnim pravom.

Članak 23.

Alternative zadržavanju

1. Države članice mogu izreći jednu ili više sljedećih alternativa zadržavanju, uzimajući u obzir pojedinačne okolnosti dotičnog državljanina treće zemlje, uključujući razinu opasnosti od bijega procijenjenu u skladu s člankom 19.:

(a) polaganje odgovarajućeg financijskog jamstva;

(b) primjenu elektroničkog nadzora;

(c) mjere koje nisu one iz točaka (a) i (b) ako je to predviđeno nacionalnim pravom.

2. Mjerama iz stavka 1. prvenstveno se nastoji osigurati djelotvorno i pravodobno vraćanje državljanina treće zemlje.

3. U odluci o primjeni mjera iz stavka 1. navode se relevantni činjenični i pravni razlozi.

4. Državljani treće zemlje pisanim se putem obavješćuju o svakoj odluci o primjeni mjera iz stavka 1. i o posljedicama nepoštovanja te odluke, uključujući zadržavanje na temelju članka 29.

5. Države članice osiguravaju da sud na zahtjev dotičnog državljanina treće zemlje ili po službenoj dužnosti preispita odluke o primjeni mjera iz stavka 1.

POGLAVLJE V.

ZAŠTITNE MJERE I PRAVNA SREDSTVA

ODJELJAK 1.

POSTUPOVNE ZAŠTITNE MJERE

Članak 24.

Pravo na informacije

1. Nadležna tijela osiguravaju da se državljane trećih zemalja koji podliježu vraćanju obavješćuje o:

(a) svrsi postupka;

(b) obvezama državljana trećih zemalja kako je utvrđeno u člancima 18. i 20., posljedicama nepoštovanja u skladu s člankom 22. i člankom 29. stavkom 3. točkom (e), postojanju upozorenja o vraćanju u pogledu osobe u Schengenskom informacijskom sustavu te priznavanju i izvršenju odluke o vraćanju ili odluke kojom se nalaže udaljavanje koju je izdala druga država članica u skladu s člankom 7.;

(c) savjetovanju o vraćanju i reintegraciji i programima vraćanja i reintegracije u skladu s člankom 44.;

(d) njihovim postupovnim pravima u skladu s ovom Uredbom i nacionalnim pravom, posebno o pravu na pravnu pomoć i zastupanje na temelju članka 25.

2. Informacije koje se pružaju na temelju stavka 1. daju se bez nepotrebne odgode na jeziku koji državljanin treće zemlje razumije ili se opravdano pretpostavlja da ga razumije. Te informacije se mogu pružiti putem standardnih informacijskih listova, u papirnatom ili elektroničkom formatu, a po potrebi se mogu i dopuniti usmenim putem, s pomoću usluga prevođenja i tumačenja. Maloljetnicima bez pratnje informacije se pružaju na način prilagođen dobi te uz sudjelovanje zastupnika ili osobe dodijeljene maloljetniku u svrhu pružanja pomoći iz članka 17. stavka 2.

3. Ako nadležno tijelo nastavi s udaljavanjem na temelju odluke o vraćanju ili odluke kojom se nalaže udaljavanje, a kojom je utvrđeno više zemalja vraćanja, državljanin treće zemlje obavješćuje se o zemlji vraćanja u koju će biti udaljen dovoljno prije udaljavanja.

Članak 25.

Pravna pomoć i zastupanje

1. U slučaju pravnog lijeka pred sudom u skladu s člankom 27. države članice na zahtjev državljanina treće zemlje osiguravaju da mu se pruži potrebna besplatna pravna pomoć i zastupanje .

2. Nadležna tijela osiguravaju maloljetnicima bez pratnje zastupanje i pružanje pomoći na način kojim im se omogućuje ostvarivanje njihovih prava i ispunjavanje obveza iz ove Uredbe.

3. Besplatnu pravnu pomoć i zastupanje pružaju pravni savjetnici ili druge odgovarajuće kvalificirane osobe koje mogu pružati pomoć državljaninu treće zemlje ili ga zastupati ili im je to dopušteno u skladu s nacionalnim pravom ili nevladine organizacije akreditirane u skladu s nacionalnim pravom za pružanje pravnih usluga ili zastupanje državljana trećih zemalja.

4. Države članice mogu isključiti pružanje besplatne pravne pomoći i zastupanja u postupku povodom pravnog lijeka ako:

(a) se smatra da državljanin treće zemlje raspolaže dostatnim sredstvima kako bi si mogao priuštiti pravnu pomoć i zastupanje o vlastitom trošku;

(b) se smatra da pravni lijek nema stvarnih izgleda za uspjeh ili da mu je svrha zlouporaba;

(c) pravni lijek ili preispitivanje u drugom ili višem stupnju, kako je predviđeno nacionalnim pravom, što obuhvaća ponovna saslušanja ili preispitivanja pravnog lijeka;

(d) državljaninu treće zemlje već pomaže ili ga zastupa pravni savjetnik.

5. Državljanin treće zemlje koji traži besplatnu pravnu pomoć i zastupanje mora otkriti svoju financijsku situaciju i odmah obavijestiti nadležna tijela o svakoj znatnoj promjeni svoje financijske situacije, osim ako je nacionalnim pravom predviđena besplatna pravna pomoć i zastupanje neovisno o financijskoj situaciji osobe.

6. Uz iznimku pomoći koja se pruža maloljetnicima bez pratnje države članice mogu:

(a) uvesti novčana ili vremenska ograničenja za pružanje besplatne pravne pomoći i zastupanja, pod uvjetom da takva ograničenja nisu proizvoljna i da neopravdano ne ograničavaju pristup besplatnoj pravnoj pomoći i zastupanju;

(b) zatražiti potpunu ili djelomičnu nadoknadu svih nastalih troškova ako se financijska situacija državljanina treće zemlje poboljšala tijekom postupka vraćanja ili ako je odluka o pružanju besplatne pravne pomoći i zastupanja donesena na temelju lažnih informacija koje je dostavio državljanin treće zemlje;

(c) predvidjeti da postupanje prema državljanima trećih zemalja u vezi s naknadama i drugim troškovima te povratom mora biti jednako, ali ne povoljnije od načina na koji se općenito postupa prema njihovim državljanima u stvarima koje se odnose na pravnu pomoć i zastupanje.

7. Države članice utvrđuju posebna postupovna pravila kojima se uređuje način podnošenja i obrade zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć i zastupanje u odnosu na pravni lijek pred sudom u skladu s člankom 27. ili primjenjuju postojeća pravila za domaće zahtjeve slične naravi, pod uvjetom da se tim pravilima ne onemogućuje ni prekomjerno otežava pristup besplatnoj pravnoj pomoći i zastupanju.

8. Ako odluku da se ne odobri besplatna pravna pomoć i zastupanje donese tijelo koje nije sud zato što smatra da pravni lijek nema stvarnih izgleda za uspjeh ili da mu je svrha zlouporaba, državljanin treće zemlje ima pravo na djelotvorno pravno sredstvo pred sudom protiv te odluke.

9. Države članice mogu predvidjeti besplatnu pravnu pomoć i zastupanje u upravnom postupku u skladu s nacionalnim pravom.

ODJELJAK 2.

PRAVNA SREDSTVA

Članak 26.

Pravo na djelotvorno pravno sredstvo

1. Dotičnom državljaninu treće zemlje omogućuje se djelotvorno pravno sredstvo za osporavanje odluka iz članka 5. stavka 1., članka 8. i članka 10. stavka 3. pred sudom koji je nadležan na temelju nacionalnog prava.

2. Djelotvornim pravnim sredstvom podrazumijeva se cjelovito razmatranje činjeničnih i pravnih pitanja.

3. Ako se u materijalima u spisu koji je predočen sudu nadležnom za pravno sredstvo protiv odluke o vraćanju ili odluke kojom se nalaže udaljavanje, kao što su dopunjeni ili pojašnjeni nakon kontradiktornog postupka, upućuje na to da je dotični državljanin treće zemlje u opasnosti od prisilnog udaljenja ili vraćanja, provjerava se poštovanje zahtjeva koji proizlaze iz načela zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja.

4. Poništenje ili ukidanje elementa odluke o vraćanju koji nije ključan ne dovodi do poništenja ili ukidanja preostalog dijela predmetne odluke.

Članak 27.

Pravni lijek nadležnom sudu

1. Radi primjene ove Uredba države članice u nacionalnom pravu utvrđuju rok za podnošenje pravnog lijeka protiv odluka iz članka 5. stavka 1., članka 8. i članka 10. stavka 3. prvostupanjskom sudu, a koji ne smije biti dulji od 14 dana.

Odstupajući od prvog podstavka, države članice koje do 16. listopada 2026. u svojem nacionalnom pravu predviđaju rok za podnošenje pravnog lijeka od 30 dana ili dulje, mogu zadržati u svom nacionalnom pravu rok za pravni lijek koji ne prelazi 30 dana ili ga utvrditi.

2. Rokovi iz stavka 1. počinju teći od datuma kad je državljaninu treće zemlje priopćena ili se u skladu s nacionalnim pravom smatra da je priopćena bilo koja odluka iz članka 5. stavka 1., članka 8. i članka 10. stavka 3.

3. Ako se odluka o vraćanju temelji na istom aktu ili je izdana u istom aktu kao i odluka o odbijanju ili prestanku zakonitog boravka, rokovi za pravni lijek na odluku o vraćanju mogu biti oni utvrđeni u nacionalnom pravu za pravni lijek na odluku o prestanku ili odbijanju zakonitog boravka.

4. Ako je zabrana ulaska ili odluka kojom se nalaže udaljavanje izdana zajedno s odlukom o vraćanju na temelju članka 5. stavka 12., pravni lijek protiv njih podnosi se zajedno s pravnim lijekom protiv te odluke o vraćanju, i to istom sudu, u okviru istog postupka i u istim rokovima. Ako je zabrana ulaska ili odluka kojom se nalaže udaljavanje izdana odvojeno od odluke o vraćanju ili je jedina odluka koja se osporava, protiv nje se može podnijeti zaseban pravni lijek.

Članak 28.

Suspenzivni učinak

1. Iako se ovom Uredbom ne predviđa automatski suspenzivni učinak pravnog lijeka, države članice, uz potpuno poštovanje članka 47. Povelje, osiguravaju da nadležni prvostupanjski sud može suspendirati udaljavanje prije izvršenja odluka donesenih na temelju članka 5. i članka 10. stavka 3. Udaljavanje se može suspendirati na zahtjev dotičnog državljanina treće zemlje u razdoblju za podnošenje pravnog lijeka u skladu s člankom 27. ili, ako je podnesen pravni lijek, u razdoblju do ishoda takvog pravnog lijeka, osim ako je nacionalnim pravom predviđeno i da se izvršenje takve odluke može suspendirati po službenoj dužnosti. Ovim se stavkom ne dovode u pitanje odredbe nacionalnog prava u skladu s kojima pravna sredstva pred prvostupanjskim sudom imaju automatski suspenzivni učinak.

2. Pri procjeni zahtjeva na temelju stavka 1. sud se može osloniti na materijale iz spisa koji su mu predočeni, uključujući svaku procjenu relevantnih okolnosti provedenu u prethodnim fazama postupka vraćanja i, ako je relevantno, postupka azila.

3. Ako je podnesen daljnji pravni lijek protiv prve ili iduće odluke o pravnom lijeku, udaljavanje se ne suspendira, osim ako se nacionalnim pravom predviđa suspenzivni učinak takvih pravnih sredstava ili državljanin treće zemlje zatraži suspenziju, a nadležni sud odluči je odobriti uzimajući u obzir posebne okolnosti pojedinačnog slučaja.

POGLAVLJE VI.

ZADRŽAVANJE

Članak 29.

Razlozi za zadržavanje

1. Države članice na temelju ove Uredbe državljanina treće zemlje mogu zadržati na temelju pojedinačne procjene svakog slučaja i samo u mjeri u kojoj je zadržavanje razmjerno.

2. Države članice državljanina treće zemlje mogu zadržati samo radi vraćanja, među ostalim radi pripreme vraćanja, radi ponovnog prihvata ili provođenja udaljavanja.

3. Državljanin treće zemlje smije biti zadržan samo na temelju jednog ili više sljedećih razloga za zadržavanje:

(a) utvrđena je opasnost od bijega u skladu s člankom 19.;

(b) državljanin treće zemlje izbjegava ili ometa ponovni prihvat, pripremu vraćanja ili udaljavanje;

(c) državljanin treće zemlje predstavlja rizik za sigurnost u smislu članka 13.;

(d) radi utvrđivanja ili provjere njegovog identiteta ili državljanstva;

(e) nepoštovanje obveze utvrđene u članku 18. stavku 3. točkama od (a) do (d), (f), (h), (k), (l) i (m), uključujući nesuradnju u pribavljanju putnih isprava;

(f) drugi potrebni i razmjerni relevantni razlozi povezani s vraćanjem predviđeni nacionalnim pravom, kako bi se osigurali djelotvorni postupci vraćanja.

4. Zadržavanje nalažu upravna tijela ili sudovi. Zadržavanje se nalaže pisanom odlukom u kojoj se navode činjenični i pravni razlozi na kojima se temelji te informacije o dostupnim pravnim sredstvima. Državljanin treće zemlje o toj se odluci obavješćuje usmeno ili pismeno na jeziku koji razumije ili se opravdano pretpostavlja da ga razumije, među ostalim upotrebom usluga usmenog ili pismenog prevođenja.

5. Pri zadržavanju državljanina treće zemlje u skladu sa stavkom 2. države članice uzimaju u obzir je li državljanin treće zemlje ranjiva osoba.

Članak 30.

Razdoblje zadržavanja

1. Zadržavanje traje što je kraće moguće i sve dok postoje razlozi iz članka 29. te ako je potrebno za djelotvorno i uspješno vraćanje državljanina treće zemlje.

2. Kad se pokaže da razlozi utvrđeni u članku 29. više ne postoje, državljanin treće zemlje pušta se na slobodu nakon zadržavanja na temelju ove Uredbe. Takvo puštanje na slobodu ne isključuje primjenu mjera u skladu s člancima 20. i 23.

3. Zadržavanje u državi članici ne smije trajati dulje od 12 mjeseci. Ako je vjerojatno da će postupak vraćanja trajati dulje zbog nesuradnje dotičnog državljanina treće zemlje ili kašnjenja u pribavljanju potrebne dokumentacije iz trećih zemalja, ili u drugim iznimnim okolnostima predviđenima nacionalnim pravom, zadržavanje se može primijeniti na dulje razdoblje, ali ne smije trajati dulje od 24 mjeseca u državi članici.

Ako se državljanin treće zemlje preselio u drugu državu članicu i njegovo ponašanje predstavlja razlog za zadržavanje iz članka 29. stavka 3., primjenjuje se novo razdoblje zadržavanja.

4. Zadržavanje se nakon isteka najduljeg razdoblja zadržavanja od 24 mjeseca na temelju stavka 3. može primijeniti na dodatna razdoblja, u ukupnom trajanju koje nije duže od šest mjeseci, ako postoji opasnost od bijega i ako se pojavila razumna mogućnost za udaljavanje zbog jedne ili više sljedećih promjena okolnosti:

(a) postoje nove važne informacije o identitetu državljanina treće zemlje;

(b) putna isprava pribavljena je ili se može opravdano pretpostaviti da je pribavljena zbog promjene okolnosti;

(c) poboljšana je suradnja s predmetnom trećom zemljom.

Pri zadržavanju državljanina treće zemlje u skladu s ovim stavkom nadležna tijela daju prednost takvom slučaju kako bi se osiguralo da zadržavanje traje što je kraće moguće.

5. Istek najduljih razdoblja zadržavanja u skladu sa stavcima 3. i 4. ne isključuje primjenu mjera u skladu s člankom 20. i člankom 23.

6. Ako državljanin treće zemlje surađuje u pogledu svojeg vraćanja tijekom zadržavanja, dobrovoljni povratak dotičnog državljanina treće zemlje organizira se, prema potrebi, bez nepotrebne odgode. Zadržavanje može, ako je relevantno, trajati do odlaska kako bi se osiguralo djelotvorno vraćanje u skladu sa stavcima 3. i 4.

Članak 31.

Preispitivanje naloga za zadržavanje

1. Države članice osiguravaju da se zadržavanje preispituje najmanje svakih šest mjeseci na zahtjev dotičnog državljanina treće zemlje ili po službenoj dužnosti .

2. Države članice osiguravaju da se zadržavanje maloljetnika bez pratnje preispituje po službenoj dužnosti najmanje svaka tri mjeseca, ili na zahtjev dotičnog maloljetnika bez pratnje ili zastupnika ili osobe imenovane u skladu s člankom 17. stavkom 2.

3. Ako su zadržavanje naložila ili produljila upravna tijela, države članice moraju:

(a) predvidjeti sudsko preispitivanje zakonitosti zadržavanja o čemu se odlučuje što je brže moguće u roku utvrđenom u nacionalnom pravu nakon početka zadržavanja; ili

(b) omogućiti dotičnom državljaninu treće zemlje pravo da pokrene postupak u kojem zakonitost zadržavanja podliježe sudskom preispitivanju, o čemu se odlučuje što je brže moguće u roku utvrđenom u nacionalnom pravu nakon pokretanja relevantnog postupka . U takvim slučajevima države članice odmah na početku zadržavanja obavješćuju dotičnog državljanina treće zemlje o mogućnosti pokretanja takvog postupka.

Ako je državljanin treće zemlje zadržan dulje od najduljeg razdoblja zadržavanja od 24 mjeseca u skladu s člankom 30. stavkom 4., a to je produljenje dulje od tri mjeseca, zadržavanje podliježe preispitivanju suda najmanje svaka tri mjeseca.

Članak 32.

Uvjeti zadržavanja

1. Zadržavanje se općenito provodi u specijaliziranim objektima, uključujući u posebnim dijelovima za zadržavanje drugih objekata koji nisu specijalizirani. Ako država članica ne može osigurati zadržavanje u takvim objektima, već je prisiljena pribjeći smještaju u zatvorima, državljani trećih zemalja smještaju se, u mjeri u kojoj je to moguće, odvojeno od zatvorenika.

2. Zadržani državljani trećih zemalja moraju imati pristup prostoru na otvorenom. Pristup prostoru na otvorenom može se ograničiti na ograničeno razdoblje ako je to potrebno i razmjerno kako bi se osiguralo dobro funkcioniranje objekta za zadržavanje.

3. Zadržanim državljanima trećih zemalja dopušta se na zahtjev pravodobno kontaktirati zakonske zastupnike, članove obitelji i nadležna konzularna tijela.

4. Posebna pozornost posvećuje se posebnim potrebama zadržanih ranjivih osoba . Zadržanim državljanima trećih zemalja osiguravaju se hitna zdravstvena zaštita i osnovno liječenje.

5. Pravni zastupnici, članovi obitelji, nadležna konzularna tijela te relevantne i nadležne nacionalne, međunarodne i nevladine organizacije i tijela imaju mogućnost posjetiti bilo koji objekt za zadržavanje te razgovarati s državljanima trećih zemalja i posjećivati ih pod uvjetima kojima se poštuje privatnost. Takvi posjeti mogu podlijegati odobrenju i drugim odgovarajućim uvjetima, uključujući prethodno izdavanje odgovarajućeg uvjerenja o sigurnosnoj provjeri koje je izdalo nadležno tijelo u skladu s nacionalnim pravom. Države članice mogu nametnuti ograničenja takvog pristupa na temelju nacionalnog prava ako su takva ograničenja objektivno potrebna za sigurnost, javni red ili administrativno upravljanje objektom.

6. Zadržanim državljanima trećih zemalja na jeziku koji razumiju ili se opravdano pretpostavlja da ga razumiju daju se informacije s objašnjenjem pravila koja vrijede u objektu u kojem su zadržani te njihovih prava i obveza. Takve informacije uključuju i informacije o njihovu pravu prema nacionalnom pravu na kontaktiranje osoba ili tijela iz stavaka 3. i 5.

7. Na državljane trećih zemalja za koje se utvrdi da predstavljaju rizik za sigurnost u skladu s člankom 13. mogu se primijeniti mjere pojačanog osiguranja unutar objekata za zadržavanje, uključujući strože mjere odvajanja ili povećan nadzor, tijekom razdoblja nužnog za upravljanje tim rizikom i olakšavanja njihova vraćanja.

Članak 33.

Uvjeti za zadržavanje maloljetnika bez pratnje i obitelji s maloljetnicima

1. Maloljetnici bez pratnje i obitelji s maloljetnicima zadržavaju se samo kao krajnja mjera i na najkraće primjereno vrijeme te uzimajući u obzir najbolje interese djeteta.

2. Maloljetnicima bez pratnje i obiteljima s maloljetnicima tijekom razdoblja zadržavanja pruža se odvojen smještaj koji jamči primjerenu privatnost. Osoblje mora biti primjereno osposobljeno, a objekti prilagođeni kako bi uzeli u obzir potrebe maloljetnika te njihovu dob i spol .

3. Zadržani maloljetnici moraju imati mogućnost uključivanja u slobodne aktivnosti, uključujući igru i rekreativne aktivnosti primjerene njihovoj dobi te imaju pristup obrazovanju ili obrazovnim aktivnostima u obliku koji je najprimjereniji trajanju njihova zadržavanja.

POGLAVLJE VII.

PONOVNI PRIHVAT

Članak 34.

Ponovni prihvat

1. Nakon izdavanja odluke o vraćanju nadležna tijela, ako je relevantno, uz potporu Frontexa ako je relevantno, pokreću ponovni prihvat, među ostalim, ako je primjenjivo, u vezi s potvrdom državljanstva državljanina treće zemlje, izdavanjem putne isprave za državljanina treće zemlje i organizacijom operacije vraćanja.

Ako je primjenjivo, europska putna isprava za vraćanje upotrebljava se u skladu s primjenjivim instrumentom za ponovni prihvat i Uredbom (EU) 2016/1953 Europskog parlamenta i Vijeća ([34]).

2. Ponovni prihvat u trećim zemljama podupiru posebni časnici za vezu Unije zaduženi za vraćanje koje financira Unija. Takvi časnici za vezu dio su strukture delegacija Unije i blisko surađuju s Komisijom na postizanju relevantnih prioriteta politike Unije.

Članak 35.

Vanjska dimenzija i suradnja s trećim zemljama

Unija i države članice osiguravaju da je vanjska dimenzija politike vraćanja sastavni dio sveobuhvatnog pristupa upravljanju migracijama.

([34]) Uredba (EU) 2016/1953 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2016. o uspostavi europske putne isprave za vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom i stavljanju izvan snage Preporuke Vijeća od 30. studenoga 1994. (SL L 311, 17.11.2016., str. 13., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1953/oj).

Ako se utvrdi nedostatak suradnje treće zemlje ili ako jedna ili više država članica naiđu na poteškoće u suradnji s trećim zemljama u pogledu ponovnog prihvata, Unija i države članice poduzimaju odgovarajuće mjere, uključujući korištenje uvjetovanosti u odnosu na sve relevantne politike i alate, kao što su vizna politika te trgovina i razvoj, kako je predviđeno zakonodavnim aktima Unije kojima se uređuju te politike i alati i za države članice koje ti akti obvezuju, u svrhu podupiranja predvidljivih i djelotvornih postupaka vraćanja s trećim zemljama i osiguravanja djelotvorne i trajne suradnje u pogledu ponovnog prihvata.

POGLAVLJE VIII.

DIJELJENJE I PRIJENOS OSOBNIH PODATAKA

Članak 36.

Dijeljenje informacija među državama članicama

1. Države članice koriste se svim primjerenim sredstvima suradnje i razmjene informacija radi provedbe ove Uredbe.

2. Razmjena informacija provodi se na zahtjev države članice, a može se odvijati samo među nadležnim tijelima država članica.

3. Države članice jedna drugoj na zahtjev dostavljaju dostupne informacije o državljaninu treće zemlje obuhvaćenom područjem primjene ove Uredbe radi provedbe postupka vraćanja te pružanja pomoći pri vraćanju i reintegraciji.

4. Ako se informacije iz stavka 3. ovog članka mogu razmjenjivati putem informacijskih sustava EU-a kako su definirani u članku 4. točki 15. Uredbe (EU) 2019/818 Europskog parlamenta i Vijeća ([35]) ili u obliku razmjene dopunskih informacija u skladu s Uredbom (EU) 2018/1860, takve informacije razmjenjuju se, kao opće pravilo, samo na taj način.

5. Zahtjev za informacije sadržava razloge na kojima se temelji.

6. Informacije iz stavka 3. posebno mogu uključivati:

(a) informacije potrebne za utvrđivanje identiteta državljanina treće zemlje i, ako je primjenjivo, identiteta članova njegove obitelji, srodnika i svih drugih osoba s kojima je u obiteljskom odnosu;

(b) informacije koje se odnose na biometrijske podatke državljanina treće zemlje u skladu s Uredbom (EU) 2024/1358;

(c) informacije o državljanstvu i svim putnim ispravama državljanina treće zemlje;

(d) informacije o boravištu državljanina treće zemlje, rutama putovanja, jezicima koje govori i podacima za kontakt (kao što su adrese elektroničke pošte i telefonski brojevi;

(e) informacije o svakom boravišnom statusu ili odobrenjima kojima se omogućuje pravo na boravak, među ostalim o boravišnim ispravama ili vizama te svim zahtjevima za njihovo izdavanje ili produljenje, koje je izdala država članica ili treća zemlja;

([35]) Uredba (EU) 2019/818 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2019. o uspostavi okvira za interoperabilnost informacijskih sustava EU-a u području policijske i pravosudne suradnje, azila i migracija i izmjeni uredaba (EU) 2018/1726, (EU) 2018/1862 i (EU) 2019/816 (SL L 135, 22.5.2019., str. 85., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/818/oj).

(f) informacije povezane s operacijom vraćanja državljanina treće zemlje;

(g) informacije povezane s reintegracijom državljanina treće zemlje, ako je primjenjivo, uključujući informacije o ranjivosti;

(h) razloge za svaku odluku o vraćanju donesenu u vezi s dotičnim državljaninom treće zemlje;

(i) informacije o tome poštuje li državljanin treće zemlje obveze iz članka 18. ili mjere u skladu s člankom 20.;

(j) informacije o tome je li državljanin treće zemlje zadržan ili jesu li primijenjene alternative zadržavanju;

(k) informacije koje se odnose na kaznenu evidenciju ili prijetnju koju državljanin treće zemlje predstavlja za javni poredak, javnu sigurnost ili nacionalnu sigurnost;

(l) informacije o ranjivosti, zdravstvenim i medicinskim potrebama državljanina treće zemlje.

7. Država članica kojoj je upućen zahtjev obvezna je odgovoriti što je prije moguće, a najkasnije u roku od dva tjedna.

8. Izostanak odgovora, nepotpun odgovor ili zakašnjeli odgovor države članice na zahtjev podnesen u skladu s ovim člankom ne sprečava i ne odgađa izvršenje odluke o vraćanju ili odluke kojom se nalaže udaljavanje koje je pokrenula druga država članica. Država članica koja upućuje zahtjev može nastaviti s postupanjem na temelju informacija koje su već dostupne njezinim nadležnim tijelima, u skladu s pravom Unije i nacionalnim pravom.

9. Razmijenjene informacije smiju se upotrebljavati samo za potrebe utvrđene u stavku 3. U svakoj državi članici takve se informacije, ovisno o njihovoj vrsti i ovlastima tijela primatelja, smiju priopćiti samo tijelima ili pravosudnim tijelima kojima je povjeren postupak vraćanja, ponovni prihvat ili pružanje pomoći pri reintegraciji.

10. Države članice na zahtjev jedna drugoj prenose izvorne putne isprave državljanina treće zemlje ako je putna isprava potrebna kako bi se osiguralo vraćanje.

Članak 37.

Prijenos podataka koji se odnose na državljane trećih zemalja trećim zemljama u svrhu vraćanja, ponovnog prihvata i reintegracije

1. Ne dovodeći u pitanje članke 38. i 39., nadležno tijelo i, ako je primjenjivo, Frontex mogu obrađivati podatke iz članka 36. stavka 6. točaka od (a) do (h) i prenijeti ih nadležnom tijelu treće zemlje ili trećim stranama nadležnima za pomoć pri reintegraciji ili za druge zadaće povezane s provedbom vraćanja, kao što su zračni prijevoznici ili pružatelji medicinskih usluga, ako je to potrebno radi vraćanja, ponovnog prihvata ili reintegracije.

2. Države članice i Frontex koji prenose osobne podatke na temelju stavka 1. ovog članka osiguravaju da su takvi prijenosi u skladu s poglavljem V. Uredbe (EU) 2016/679 odnosno poglavljem V. Uredbe (EU) 2018/1725.

3. Ako se podaci prenose na temelju stavka 1. ovog članka, takav prijenos se dokumentira, a dokumentacija, uključujući datum i vrijeme prijenosa te informacije o nadležnom tijelu treće zemlje primateljice, na zahtjev se stavlja na raspolaganje nadležnom nadzornom tijelu osnovanom u skladu s člankom 51. stavkom 1. Uredbe (EU) 2016/679 i člankom 52. stavkom 1. Uredbe (EU) 2018/1725. Ta se dokumentacija ograničava na informacije nužne za dokazivanje usklađenosti s pravnom osnovom za prijenos te ne podrazumijeva nikakve dodatne obveze izvješćivanja za države članice.

Članak 38.

Prijenos podataka koji se odnose na osuđujuće kaznene presude protiv državljana trećih zemalja trećim zemljama u svrhu vraćanja, ponovnog prihvata i reintegracije

1. Podatke koji se odnose na jednu ili više osuđujućih kaznenih presuda protiv državljanina treće zemlje nadležno tijelo i, ako je primjenjivo, Frontex mogu obrađivati i u pojedinačnim slučajevima prenijeti nadležnom tijelu treće zemlje ili trećim stranama nadležnima za pomoć pri reintegraciji ili za druge zadaće povezane s provedbom vraćanja ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

(a) državljanin treće zemlje čiji se osobni podaci prenose osuđen je za kazneno djelo terorizma u prethodnih 25 godina ili u prethodnih 15 godina za bilo koje drugo kazneno djelo navedeno u Prilogu Uredbi (EU) 2018/1240 Europskog parlamenta i Vijeća ([36]) ili je počinio kazneno djelo za koje je prema nacionalnom pravu propisana kazna oduzimanja slobode u trajanju od najmanje dvije godine ili je počinio više kaznenih djela za koja je prema nacionalnom pravu države članice koja je izrekla osuđujuću presudu propisana kazna oduzimanja slobode u trajanju od najmanje jedne godine;

(b) prijenos podataka potreban je za potrebe vraćanja, ponovnog prihvata ili pružanje prilagođene nefinancijske pomoći pri reintegraciji;

(c) nadležno tijelo provjerilo je i, ako je primjenjivo, Frontex se uvjerio da prijenos podataka ne predstavlja rizik od povrede načela zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja;

(d) nadležno tijelo provjerilo je i, ako je primjenjivo, Frontex se uvjerio da prijenos podataka ne predstavlja rizik od povrede članka 50. Povelje.

2. Ako države članice i Frontex prenose osobne podatke na temelju stavka 1. ovog članka, oni osiguravaju da su takvi prijenosi u skladu s poglavljem V. Uredbe (EU) 2016/679 odnosno poglavljem V. Uredbe (EU) 2018/1725.

3. Ako se podaci prenose na temelju stavka 1. ovog članka, takav se prijenos dokumentira, a ta dokumentacija, uključujući datum i vrijeme prijenosa, informacije o nadležnom tijelu treće zemlje primateljice, obrazloženje da je prijenos u skladu s uvjetima utvrđenima u stavku 1. ovog članka te prenesene osobne podatke, na zahtjev se stavlja na raspolaganje nadležnom nadzornom tijelu osnovanom u skladu s člankom 51. stavkom 1. Uredbe (EU) 2016/679 i člankom 52. stavkom 1. Uredbe (EU) 2018/1725. Ta se dokumentacija ograničava na informacije nužne za dokazivanje usklađenosti s pravnom osnovom za prijenos te ne podrazumijeva nikakve dodatne obveze izvješćivanja za države članice.

([36]) Uredba (EU) 2018/1240 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. rujna 2018. o uspostavi europskog sustava za informacije o putovanjima i odobravanje putovanja (ETIAS) i izmjeni uredaba (EU) br. 1077/2011, (EU) br. 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 i (EU) 2017/2226 (SL L 236, 19.9.2018., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1240/oj).

Članak 39.

Prijenos zdravstvenih podataka državljana trećih zemalja trećim zemljama za potrebe provedbe operacije vraćanja i reintegracije

1. Podatke o medicinskoj pomoći koju državljanima trećih zemalja treba pružiti tijekom operacije vraćanja nadležno tijelo i, ako je primjenjivo, Frontex mogu obrađivati i u pojedinačnim slučajevima prenijeti nadležnom tijelu treće zemlje ili trećim stranama nadležnima za pomoć pri reintegraciji ili za druge zadaće povezane s provedbom vraćanja, kao što su pružatelji medicinskih usluga, ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

(a) prijenos podataka potreban je za provedbu operacije vraćanja;

(b) nadležno tijelo provjerilo je i, ako je primjenjivo, Frontex se uvjerio da prijenos podataka ne predstavlja rizik od povrede načela zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja.

2. Podatke koji se odnose na zdravstvene i medicinske potrebe državljana trećih zemalja nadležno tijelo i, ako je primjenjivo, Frontex mogu obrađivati i u pojedinačnim slučajevima prenijeti trećoj strani nadležnoj za pomoć pri reintegraciji ili za druge zadaće povezane s provedbom vraćanja ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

(a) prijenos podataka nužan je za pružanje pomoći pri reintegraciji iz članka 44. koja je prilagođena medicinskim potrebama državljanina treće zemlje;

(b) državljanin treće zemlje čiji se osobni podaci prenose pristao je na takav prijenos.

3. Države članice i Frontex koji prenose osobne podatke na temelju stavka 1. ili 2. ovog članka osiguravaju da su takvi prijenosi u skladu s poglavljem V. Uredbe (EU) 2016/679 odnosno poglavljem V. Uredbe (EU) 2018/1725.

4. Ako se podaci prenose na temelju stavka 1. ili 2. ovog članka, takav se prijenos dokumentira, a ta dokumentacija, uključujući datum i vrijeme prijenosa, informacije o nadležnom tijelu treće zemlje primateljice, obrazloženje da je prijenos u skladu s uvjetima utvrđenima u stavku 1. ili 2. ovog članka te prenesene osobne podatke, na zahtjev se stavlja na raspolaganje nadležnom nadzornom tijelu osnovanom u skladu s člankom 51. stavkom 1. Uredbe (EU) 2016/679 i člankom 52. stavkom 1. Uredbe (EU) 2018/1725. Ta se dokumentacija ograničava na informacije nužne za dokazivanje usklađenosti s pravnom osnovom za prijenos te ne podrazumijeva nikakve dodatne obveze izvješćivanja za države članice.

POGLAVLJE IX.

ZAJEDNIČKI SUSTAV VRAĆANJA

Članak 40.

Sastavnice zajedničkog sustava vraćanja

1. Zajednički sustav vraćanja na temelju ove Uredbe sastoji se od:

(a) zajedničkog postupka za vraćanje državljana trećih zemalja koji nemaju pravo boravka na državnom području država članica;

(b) sustava priznavanja i izvršenja odluka o vraćanju i odluka kojima se nalaže udaljavanje među državama članicama;

(c) digitalnih sustava za upravljanje vraćanjem, ponovnim prihvatom i reintegracijom državljana trećih zemalja;

(d) suradnje među državama članicama;

(e) dostatne razine kapaciteta za zadržavanje kako je to utvrdila država članica uzimajući u obzir stvarne potrebe;

(f) financijske potpore Unije i operativne potpore tijela, ureda i agencija Unije u skladu s njihovim mandatima.

2. Razvoj digitalnih sustava u najvećoj se mogućoj mjeri oslanja na postojeće nacionalne infrastrukture i interoperabilne sustave Unije i ne stvara dodatna opterećenja za države članice u smislu izvješćivanja ili postupanja.

3. Unija i države članice utvrđuju zajedničke prioritete u području vraćanja i reintegracije te osiguravaju provođenje potrebnih daljnjih koraka uzimajući u obzir Europsku strategiju upravljanja azilom i migracijama donesenu na temelju članka 8. Uredbe (EU) 2024/1351, provedbu postupka vraćanja na granici na temelju Uredbe (EU) 2024/1349, procjenu razine suradnje trećih zemalja s državama članicama u okviru ponovnog prihvata u skladu s člankom 25.a Uredbe (EZ) br. 810/2009, instrumente Unije za ponovni prihvat i sve druge instrumente Unije relevantne za suradnju u okviru ponovnog prihvata.

4. Unija i države članice osiguravaju lojalnu suradnju i blisku koordinaciju među nadležnim tijelima te između Unije i država članica, kao i sinergiju između unutarnjih i vanjskih komponenti .

Članak 41.

Nadležna tijela

Svaka država članica određuje, u skladu s nacionalnim pravom, nadležna tijela odgovorna za ispunjavanje obveza koje proizlaze iz ove Uredbe.

Članak 42.

Suradnja među državama članicama

1. Suradnja i pomoć među nadležnim tijelima određenima u skladu s člankom 41. odvija se kao opće pravilo radi:

(a) dopuštanja tranzita preko njihova državnog područja kako bi se pomoglo da se može postupiti u skladu s odlukom o vraćanju druge države članice ili da se pribave putne isprave;

(b) pružanja logističke ili druge materijalne pomoći ili pomoći u naravi u vezi s tranzitom preko njihova državnog područja na temelju točke (a);

(c) olakšavanja transfera iz članka 6. stavka 1. točke (b);

(d) podupiranja odlaska državljanina treće zemlje u državu članicu u kojoj ima pravo boravka u skladu s člankom 6. stavkom 3.

2. Suradnja i pomoć među nadležnim tijelima određenima u skladu s člankom 41. može se odvijati, među ostalim radi:

(a) vođenja ili podupiranja dijaloga o politikama i razmjena s tijelima trećih zemalja radi olakšavanja ponovnog prihvata;

(b) obraćanja nadležnim tijelima trećih zemalja radi provjere identiteta državljana trećih zemalja i pribavljanja valjane putne isprave;

(c) organiziranja praktičnih dogovora radi izvršenja vraćanja u ime države članice koja upućuje zahtjev;

(d) pružanja logističke ili druge materijalne pomoći ili pomoći u naravi.

Članak 43.

Potpora Frontexa

1. Države članice mogu zatražiti da njihovim nadležnim tijelima pomažu stručnjaci koje rasporedi ili podupire Frontex, uključujući časnike za vezu zadužene za vraćanje i druge časnike za vezu u skladu s Uredbom (EU) 2019/1896.

2. Države članice Frontexu dostavljaju relevantne informacije o planiranim potrebama za potporom Frontexa u svrhu potrebnog planiranja te potpore u skladu s Uredbom (EU) 2019/1896.

Članak 44.

Potpora za vraćanje i reintegraciju

1. Države članice osiguravaju dostupnost savjetovanja o vraćanju i reintegraciji kako bi, ako je relevantno, državljanima trećih zemalja što je ranije moguće u postupku vraćanja pružile informacije i smjernice o mogućnostima vraćanja i reintegracije, uključujući programe iz stavka 3. Savjetovanje o vraćanju i reintegraciji može se kombinirati s drugim savjetovanjem u kontekstu drugih migracijskih postupaka u državi članici.

2. Države članice osiguravaju da se informacije o vraćanju i reintegraciji dostavljaju najkasnije u trenutku izdavanja odluke o vraćanju .

3. Države članice osiguravaju dostupnost programa vraćanja i reintegracije, koji se podupiru ili financiraju na razini Unije ili na nacionalnoj razini . Takvi programi uključuju logističku, financijsku ili drugu materijalnu pomoć ili pomoć u naravi ili poticaje koji se pružaju državljaninu treće zemlje, uključujući pomoć pri reintegraciji u zemlji vraćanja.

4. Pomoć pri vraćanju i reintegraciji nije pojedinačno pravo i ne predstavlja preduvjet za postupak ponovnog prihvata.

5. Pomoć pružena u okviru programa vraćanja i reintegracije odražava razinu suradnje i usklađenosti državljanina treće zemlje te se s vremenom može smanjiti ili ukinuti. Pri određivanju vrste i opsega pomoći pri vraćanju i reintegraciji u obzir se, ako je primjenjivo, mogu uzeti sljedeći kriteriji:

(a) suradnja dotičnog državljanina treće zemlje tijekom postupka vraćanja i ponovnog prihvata kako je predviđeno u članku 18.;

(b) vraća li se državljanin treće zemlje dobrovoljno ili podliježe udaljavanju;

(c) je li državljanin treće zemlje državljanin treće zemlje navedene u Prilogu II. Uredbi (EU) 2018/1806 Europskog parlamenta i Vijeća ([37]);

(d) je li državljanin treće zemlje osuđen za kazneno djelo;

(e) ima li državljanin treće zemlje posebne potrebe jer je ranjiva osoba, maloljetnik, maloljetnik bez pratnje ili dio obitelji;

(f) dodatni kriteriji na temelju nacionalnog prava.

6. Pomoć iz ovog članka ne odobrava se državljanima trećih zemalja koji su već iskoristili drugu ili istu potporu koju je pružila država članica ili Unija. Unija, države članice i Frontex osiguravaju usklađenost i koordinaciju pomoći pri reintegraciji.

POGLAVLJE X.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 45.

Izvanredne situacije

1. U slučajevima u kojima iznimno velik broj državljana trećih zemalja koji se vraća predstavlja nepredviđen i velik teret za objekte za zadržavanje države članice ili za njezino upravno ili pravosudno osoblje, takva država članica sve dok traje takva iznimna situacija može odlučiti dopustiti rokove dulje od onih koji su predviđeni člankom 27. stavkom 1., člankom 31. stavkom 3. i člankom 36. stavkom 7. te poduzeti hitne mjere u odnosu na uvjete zadržavanja odstupajući od onih iz članka 32. stavka 1. i članka 33. stavka 2. Države članice mogu privremeno prilagoditi administrativne postupke i zahtjeve za interno izvješćivanje kako bi se ubrzale operacije vraćanja, pod uvjetom da su takve prilagodbe nužne za suočavanje s iznimnom situacijom.

2. Ako poduzima takve iznimne mjere, predmetna država članica o tome bez odgode obavješćuje Komisiju. Također obavješćuje Komisiju čim razlozi za primjenu tih iznimnih mjera prestanu postojati.

3. Ništa iz ovog članka ne tumači se na način da se dopušta državama članicama odstupanje od svoje opće obveze da poduzimaju primjerene mjere, opće ili posebne, kako bi osigurale ispunjenje svojih obveza na temelju ove Uredbe.

Članak 46.

Statistički podaci

1. Za praćenje suradnje s trećim zemljama u području ponovnog prihvata Komisija može godišnje zatražiti da se Frontexu dostave sljedeći podaci o relevantnim trećim zemljama, raščlanjeni po svakoj trećoj zemlji:

(a) broj zahtjeva za potvrdu državljanstva te broj zaprimljenih pozitivnih i negativnih odgovora na zahtjeve za potvrdu državljanstva;

(b) broj zahtjeva za izdavanje putnih isprava, od čega broj zahtjeva za izdavanje putnih isprava u slučajevima u kojima je državljanstvo potvrđeno, broj putnih isprava koje su izdala tijela trećih zemalja i broj negativnih odgovora u vezi sa zahtjevima za izdavanje putnih isprava.

([37]) Uredba (EU) 2018/1806 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o popisu trećih zemalja čiji državljani moraju imati vizu pri prelasku vanjskih granica i zemalja čiji su državljani izuzeti od tog zahtjeva (SL L 303, 28.11.2018., str. 39., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1806/oj).

2. Frontex Komisiji odobrava pristup podacima iz stavka 1. Podaci iz stavka 1. točaka (a) i (b) razvrstani po državi članici mogu se priopćiti trećim zemljama za potrebe praćenja provedbe obveza ponovnog prihvata i usklađenosti s njima, među ostalim u okviru instrumenata Unije za ponovni prihvat.

3. Države članice na zahtjev Komisije dostavljaju informacije potrebne za dovršetak procjene u skladu s člankom 7. stavkom 9., posebno statističke podatke o broju državljana trećih zemalja koji podliježu odlukama o vraćanju koje je izdala druga država članica i broju državljana trećih zemalja koji su udaljeni ili vraćeni na temelju priznatih odluka o vraćanju i, ako je relevantno, odluka kojima se nalaže udaljavanje koje je izdala druga država članica u određenom roku.

4. Komisija se za potrebe ovog članka i ako je to moguće koristi informacijama koje su joj stavljene na raspolaganje na temelju Uredbe (EZ) br. 862/2007.

5. Ako Komisija podnese zakonodavni prijedlog na temelju članka 7. stavka 10., ako je potrebno predlaže izmjene ovog članka, uzimajući u obzir relevantne zakonodavne promjene u području digitalizacije.

Članak 47.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.

2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011. Ako odbor ne da mišljenje, Komisija ne donosi nacrt provedbenog akta i primjenjuje se članak 5. stavak 4. treći podstavak Uredbe (EU) br. 182/2011.

Članak 48.

Izvješćivanje

1. Komisija do 17. listopada 2031. i svakih pet godina nakon toga izvješćuje Europski parlament i Vijeće o primjeni ove Uredbe u državama članicama te prema potrebi predlaže izmjene.

2. Na zahtjev Komisije države članice dostavljaju dostupne informacije potrebne za sastavljanje izvješća u skladu sa stavkom 1. najkasnije devet mjeseci prije isteka roka. Komisija se, ako je to moguće, služi informacijama stavljenima na raspolaganje na temelju Uredbe (EZ) br. 862/2007.

Članak 49.

Stavljanje izvan snage

1. Direktiva 2008/115/EZ, Direktiva 2001/40/EZ i Odluka 2004/191/EZ stavljaju se izvan snage za države članice koje obvezuje ova Uredba s učinkom od 17. listopada 2027.

2. Upućivanja na direktive i Odluku stavljene izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Uredbu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom iz Priloga.

Članak 50.

Stupanje na snagu i primjena

1. Ova Uredba stupa na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

2. Članak 1., članak 2. stavci 1., 2. i 3., članak 3. točka 3., članak 4., članak 5. stavci 13. i 15. i članci 14., 15., 16., 34., 35., 41., 43., 47., 48. i 49. ove Uredbe primjenjuju se od 16. listopada 2026.

3. Preostale odredbe ove Uredbe primjenjuju se od 17. listopada 2027.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u državama članicama u skladu s Ugovorima.

Sastavljeno u Strasbourgu 7. listopada 2026.

Za Europski parlament	*Za Vijeće*
Predsjednica	*Predsjednik*
R. METSOLA	T. BYRNE

PRILOG

Korelacijska tablica

Direktiva 2001/40/EZ	Odluka 2004/191/EZ	Direktiva 2008/115/EZ	Ova Uredba
		Članak 1.	Članak 1.
		Članak 2.	Članak 2.
		Članak 3. točka 1.	Članak 3. točka 1.
		Članak 3. točka 2.	Članak 3. točka 2.
		Članak 3. točka 3.	Članak 3. točke 3. i 5.
		Članak 3. točka 4.	Članak 3. točka 4.
		Članak 3. točka 5.	Članak 3. točka 7.
		Članak 3. točka 6.	Članak 3. točka 10.
		Članak 3. točka 7.	Članak 19.
		Članak 3. točka 8.	Članak 3. točka 8.
		Članak 3. točka 9.	—
		Članak 4. stavci od 1. do 3.	—
		Članak 4. stavak 4.	Članak 2. stavak 7.
		Članak 5.	Članak 4. i članak 15.
		Članak 6. stavak 1.	Članak 5. stavci 1., 9. i 10.
		Članak 6. stavak 2.	Članak 6. stavci 2. i 3.
		Članak 6. stavak 3.	Članak 6. stavak 1. točka (b)
		Članak 6. stavak 4.	—
		Članak 6. stavak 5.	—
		Članak 6. stavak 6.	Članak 5. stavak 12.
		Članak 7. stavak 1.	Članak 5. stavci 2. i 3.
		Članak 7. stavak 2.	Članak 5. stavak 4.
		Članak 7. stavak 3.	Članak 20. i članak 23.
		Članak 7. stavak 4.	Članak 5. stavak 2. točka (b) i članak 5. stavak 5.
		Članak 8. stavci od 1. do 5.	Članak 10.
		Članak 8. stavak 6.	Članak 12.

Direktiva 2001/40/EZ	Odluka 2004/191/EZ	Direktiva 2008/115/EZ	Ova Uredba
		Članak 9.	Članak 11. stavci od 1. do 5. i stavak 7.
		Članak 10.	Članak 17.
		Članak 11.	Članak 8. i članak 9.
		Članak 12.	Članak 5. stavci 7., 8. i 11. te članak 8. stavak 3.
		Članak 13. stavci 1. i 2.	Članak 26., članak 27. i članak 28.
		Članak 13. stavci 3. i 4.	Članak 25.
		Članak 14. stavak 1.	Članak 11. stavak 6.
		Članak 14. stavak 2.	Članak 11. stavak 4.
		Članak 15. stavak 1.	Članak 29. stavci 1., 2. i 3. točke (a) i (b)
		Članak 15. stavak 2.	Članak 29. stavak 4., članak 30. stavak 2. i članak 31. stavak 3.
		Članak 15. stavak 3.	Članak 31. stavci 1. i 2.
		Članak 15. stavak 4.	Članak 30. stavak 2.
		Članak 15. stavak 5.	Članak 30. stavci 1. i 3. prva rečenica
		Članak 15. stavak 6.	Članak 30. stavak 3. prvi podstavak druga rečenica i članak 30. stavak 3. drugi podstavak
		Članak 16.	Članak 32.
		Članak 17.	Članak 33.
		Članak 18.	Članak 45.
Članci od 1. do 6.		—	Članak 7. stavci od 1. do 8.
	Članci od 1. do 3.	—	—